

Kéretlenülküldött cikkeket csak akkor küldünk vissza, ha bűnyegyet mellékelnek. Kézi íratokat hat héttől tovább nem veszünk.

Szerkesztőség:
VII., **Befejejtés**
sz. 41.

A NŐ ÉS A TÁRSADALOM

**A FEMINISTÁK EGYESÜLETE
ÉS A NÖTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
HIVATALOS KÖZLÖNYE.**

Cikkeket csak a szerző engedelmével, lapunk egyéb tartalmát A NŐ és a társadalom megnevezése mellett szabad átvenni.

Kiadóhivatal:
Andrássy-út 43.
Telefon 80-78.

TARTALOM: Justh Gyula és a nők választójoga. – Galló Paula: Suffragettekről és egyebekről. – Glosszák. – Boross Lujzái Nők az iparfelügyeletben. – Sugár Margit: A feminizmus és olvasmányaink. – "Willhelm Szidónia: A nőtitiszviselők jövője. – Szemle. – Irodalom. – Szerkesztői üzenetek. – Gáspárné Dávid Margit: A feleség. – A Nőtiszviselők Országos Egyesületének hivatalos közleményei. – A Feministák Egyesületének hivatalos közleményei. – A Feministák Egyesületének 1910. évi jelentése.

A nők választójogáért eddig tartott nemzetközi kongresszusok méreteit fölülmúló arányúnak mutatkozik a Stockholmban június 11-étől – fő-ág tartandó. Magyarországot a Feministák Egyesületének nyolc tagú küldöttsége fogja képviselni. További jelentkezéseket elfogad az egyesület Politikai Bizottsága (VII., István-út 67.).

JUSTH GYULA ÉS A NŐK VÁLASZTÓJOGA.*

Addig-addig rázódott társadalmunk kaleidoszkópja, amíg a különböző, folyton egymásnak ütdő részek kerülni kezdték az egymást súrolókat és a homogén elemek egymásra találtak.

Amikor társadalmunk haladó, konzervatív és reakciós elemei végre természetes csoportosulásokba tömörülnek, az elemeket bontó és összetartó kérdések közt szerepelnie kell a nő jogkövetelésével szemben vagy mellett elfoglalt álláspontnak is.

A Justh-párt koalíciója a szociáldemokrata párttal látszólag ebben a tekintetben is természetes és egységes stílu, mert a szociáldemokrata párt programja a nemi megkülönböztetés nélküli választójogot követeli, Justh Gyuláról – és pártjának számos tagjáról – pedig szintén köztudomású, hogy általános választójog alatt olyant ért, amely a nőkre is kiterjed. Justh Gyula pl. 1905-ben így nyilatkozott e kérdésről: „Természetesnek találom, hogy mindenki, aki híve az általános választói jognak, híve kell hogy legyen a nők választói jogának is. A nők sok esetben intelligensebbek a férfiaknál s ha a polgári jogokat az emberek veleszületett jogának nevezik, úgy természetesen

a nőnek is ugyanoly veleszületett polgári jogai vannak. Hogy ezeket a jogokat nem kapták meg, az a férfiak zsarnokságának és egoizmusának kifolyása. Addig, amíg a nők csak a családban éltek, inkább volt értelme, ha kizárták őket a választók sorából, – de ez az ok megszűnt, mióta hivatalokat vállaltak és közdolgokkal foglalkoznak és így az ő politikai jogtalanságuk egyenes igazságtalanság.

Hogy a férjes asszonynak a jövőben megadandó szavazati joga családi viszálykodásra adhatna okot, ez nem tekinthető komoly argumentumnak az ellenzők részéről. Hiszen az általános szavazati jog életbeléptetése esetén, midőn az atyai és gazdái hatalom alatt álló egyén is politikai jogokat nyer. amúgy is beáll az a helyzet, hogy egy családban több szavazó él együtt. Igaz, hogy ilyen esetekben a családfő anyagi és erkölcsi befolyása következtében tulajdonképen itt a családfő majd több szavazat felett rendelkezik: de ezt a hatalmi túltengést csak úgy lehetne megszüntetni, ha egyáltalában minden családban csak a családfő birna politikai jogokkal, s azokat megvonják az összes családtagoktól.”

1908-ban pedig, amikor a feministák óriási küldöttsége Andrássy Gyula belügyminisztert felkereste a nők választójoga érdekében és Justh Gyulánál, mint a Ház akkori elnökénél is tisztelgett, Justh megerősítette fenti nyilatkozatát: „Az én nézeteim ebben a kérdésben nem változtak” – mondta Justh Gyula. – „Most időszerűbb a kérdés, mert küszöbén állunk a választói reformnak és nagyon megfontolandó lesz ennek a kérdésnek eldöntésénél, hogy a nőknek, akik észben, elmében, tudásban és hazaszeretetben eddig is versenyre keltek a férfiakkal, miért ne lehessen szavuk ott, ahol arról a kérdéstről lesz szó, hogy hogyan és miként

* Beavatott, aktív politikustól vettük a cikket.

intéztessenek az ország ügyei. Köszönöm, hogy eljöttek hozzám és legyenek meggyőződve, hogy azon bizalmukban, amelyet belém helyeztek, nem fognak csalódní.”

Politikai körökben nyílt titok volt, hogy Kossuth Ferenc plurális csábításaival szemben a Justhisták nemcsak a férfiak általános és egyenlő, hanem a nők választójogát is követelték. Maga Justh Gyula, Szász Zsombor, Benedek János, Madarász József és sok más képviselő erélyesen állást foglalt e kérdésben. Az utolsó választásokon kibukott Justhpárti Szász Zsombor agitációjának volt köszönhető, hogy közel 150, az összes pártokra megszóló képviselő kész volt angol mintára megalakítani a nők választójogáért küzdő képviselők csoportját. Talán nem érdektelen annak a parlamenti pikantériának a szellőztetése sem, hogy a Jush Gyula 1909-iki kormánypossibilitása idején szerkesztett választójogi tervezetek számoltak Justh Gyula és táborának feminista érzelmeivel. Azokban szerepe j u t o t t a nők választójogának is.

Mármost úgy áll a dolog, mint a főváros egy hírhedten csúnya és rendkívül eszes emberével, aki híres szépségű, de szédületesen ostoba leányt vett feleségül. Önalkotta eugenikai szabályai szerint azt várta, hogy gyermekei az ő eszét és felesége szépségét öröklék majd. Tudjuk, hogy fordítva esett meg a dolog: csúnya és ostoba gyermekei születtek.

A Justh-párt és a szociáldemokrata párt frigyét a nő választójoga szempontjából tekintve, önkéntelenül is ez az eset jut eszünkbe. A szociáldemokrata pártnak eddig ugyan programjában állt a nők választójoga, de jelenlegi választójogi küzdelméből nyíltan és leplezetlenül kikapcsolta ezt a követelést és hirdette a fakanalógia tanát. Viszont a Justh-párt programján nem állt a követelés, de gyakorlatban eddig is küzdött érte. Már most az a kérdés: az új frigyből származó gyermek a szülők előnyeit egyesíti-e majd, vagy hibáit öröklí-e?

(Utóirat: E kérdésre váratlan feleletet adott a „radikális blokk”-nak Aradon, április 30-án tartott gyűlése. Kiderült, hogy a szocialisták és a függetlenségek frigyében döntő befolyású csak a házibarát: a Bánffy-liga. Ennek képviseletében dr. Vámos Henrik úr parancsolt az elnökre, hogy a szólásra jelentkezett nőknek ne adja meg a szót. A gyűlés szocialista és függetlenségi közönsége zúgó méltatlankodással tiltakozott a szólásszabadság elnyomása ellen, követelte a nők szóhoz jutását, de a Bánffyligások terrora alatt levő elnök a gyűlés tomboló ellenkezése közben bezárta a gyűlést és ezzel rázárta az ajtót arra a fráziskriptára, amelynek az aradi gyűlés ilyen lefolyása mellett bizonyult. Lapunk jövő számában bővebben beszámolunk majd az aradi eseményekről. Szerk.)

SUFFRAGETTEKRŐL ÉS EGYEBEKRŐL.

Írta: GALLÓ PAULA.

Paris, az kis város – mondta egy nap szomszédom a penzió étkezőasztalánál, aki kevéssel azelőtt járt volt Parisban. Önkénytelenül elmosolyodva az arcába néztem, de egészen egyszerű és nyugodt volt a szeme nézése s az arca kifejezése. Néhány nap múlva, alkalmilag, felvezetett a Primrose Hill tetejére és elmagyarázta a szelrőzsa minden irányában elterülő, beláthatatlan háztengerből kiemelkedő nagy épületekből melyik micsoda és mi van még túl a láthatárt szegélyező, ködből s füstből álló szürkéségen, csak ritkán, kivételesen derült napokon láthatóan. És így fejezte be magyarázatát: Látja, én itt nőttem fel a Primrose Híd tövében és a fejemben gyerekkorom óta ez a kép, ami a Primrose Hill tetejéről látszik, asszociálódott a „nagy város” fogalmával; hát én nem tehetek róla, hogy kicsinek láttam Parist.

A forgalma pedig ennek a város-óriásnak olyan, hogy onnan eljövet, minden város, minden utca először is üresnek, szinte élettelennek tetszik. Ha ebben a városban és ebben a forgalomban csak észrevehetővé, könnyen megtalálhatóvá tud lenni valami, az már eredmény, de az angol nőknek a szavazatjogért folytatott küzdelmét nemcsak meg lehet találni, de nem lehet elkerülni. Ha az utcán járunk, hol a hetilapjaikat áruló suffragettek állják utunkat, hol meg óriási plakátok fogják meg a szemünket. Szóba álltam egy ilyen lapelárusítóval, azt mondta: „Én nem tudok beszélni, se írni, pénzem, sincs, amit odaadjak, de azt akarom, hogy részem legyen a választójog kivívásában, hát minden szabad délutánon kimegyek 10 lappal az utcára és nem megyek haza, amíg mind a tizet el nem adtam.” Plakátjaik, különösen az utolsó képviselőválasztások idején, jobbra a liberális párt plakátjainak variációi. A liberálisok a lordok vétója elleni harcot tették csatakiáltásukká és ezt tárgyalta legtöbb plakátjuk is. Erre a nők azt mondták, ha az egész felsőháznak nincs rá joga, hogy az alsóház határozatait törvényvé válásuk útjában megakassza, sokkal kevésbé hagyható meg ugyanaz a jog egyetlen embert a miniszterelnök kezében. A Conciliation Bill egy millió angol nőnek megadja a választójogot, az alsóház második olvasásban elfogadta 110 szótöbbséggel, tehát nagyobb többséggel, mint a költségvetést vagy a Veto Billt, harmadik olvasásának a miniszterelnök állta útját. S a suffragettek plakátjain megmaradt a palástos koronás lord, kinek hátára írja a maga vétó-elleni tiltakozását az „angol férfi”, csak még az „angol asszony” is melléjük került, aki viszont az „angol férfi” hátára írja a maga tiltakozását a miniszterelnök vétója ellen. Hiszen a nők ügyének nem használt valami óriásit ez a megformulázása a dolognak, már azért sem, mert a lordok elleni hangulat se volt valami izzó (ámbar erről Lloyd George igazán nem tehetett, ő megtett minden tőle telhetőt, hogy azzá tegye), ami megint természetes abban az országban, ahol a szocialista agitátortól az elméleti jogtudósig mindenki tudja, hogy a felsőház vétója minden Veto Bill nélkül is tehetetlen vég-eredményben, mihelyt erős közvélemény áll az alsóház

határozata mögött. De mint plakátok, mint figyelmet felkeltők és az emlékezetben megmaradók, kitűnő ötletek voltak ezek a folytonos hozzákapcsolódások más ismert, aktuális képekhez.

Vasárnaponként a parkokban székekről argumentáltak az asszonyok a Conciliation Bill mellett s mikor őszre fordult az idő, bevonultak a hangversenytermekbe. A Queen's Hall nagyon népszerű és nagyon jó hangversenyek szoktak benne lenni, de soha olyan lelkes, tapsrakész hallgatóságot benne nem láttam, mint amikor a Women's Social and Political Union tagjai töltötték meg. Ez a leggazdagabb szavazati jogi egyesületek egyike és a legharciasabb is. Több hónapi fegyverszünet után ők kezdték újra az ősszel a „militant” agitációt, azaz: küldöttségeket alakítanak és hivatkozva a törvényre, mely a kihallgatásra jogot ad, nem veszik tudomásul, hogy a miniszterelnök nem fogadja őket; előre mennek, valameddig a rendőri kordonba nem ütköznek s mert azon is át akarnak menni, rendesen néhány letartóztatás a végeredmény. Mikor az ősszel a miniszterelnök a képviselőház feloszlását bejelentette s ezzel a Conciliation Bill törvényé válása bizonytalan időre elhalasztódott, egyedül a W. S. P. U. tért vissza az alkotmányos módszerek mellőzéséhez. De ők annál határozottabban. Ugyanaz nap elindítottak 12 tagú csoportokban egy 300 tagú küldöttséget a miniszterelnökhöz és ez a küldöttség volt az első, melynek tagjai nemcsak passzíve ragaszkodtak előrehaladási szándékukhoz, de támadták is az útjukat álló rendőröket, ablakokat vertek be, stb. A rendőröknek meg az volt az utasításuk, hogy kerüljék a letartóztatásokat. Talán ennek a két körülménynek a találkozása volt az ok, hogy a rendőrök, akik különben igen jóindulatúak és rendszerint, amint magam láttam, úgy viselkednek, mintha a suffragettek védelme volna jelenlétük célja, most brutálisan bántak a tüntető nőkkel. Az utcai dulakodásnak végre is 114 suffragette letartóztatása vetett véget. Ezeket azonban egytől-egyig szabadon eresztették másnap, mert a vád képviselője, belügyminiszteri utasításra, elejtette a vádat velük szemben. A napilapok ezért, ha röviden is, de élesen támadta a minisztert, a W. S. P. U. pedig új deputációt alakított, aminek újabb utcai harc és ezúttal a letartóztatottak egy részének elítélése 14 naptól 2 hónapig változó időre lett az eredménye. Az Unió határozottan nyert ezzel: ülései sokkal látogatottabbak, gyűjtései eredményesebbek, gyűléseinek hangulata még sokkal lelkesebb, szinte izzó lett ezután. Miss Christabel Pankhurst elemében volt. És ha azt kérdezzük, használt-e az ügynek e harcmódot felújítása. erre azt feleli az Unió, hogy a ködös nagy régi argumentum és hogy semmiféle jogot a férfiak szélesebb tételei se tudtak elérni, valameddig meg nem mutatták, hogy el vannak rá készülve erőszakkal is megszerezni azt. És Mrs. Pethick Lawrence felolvas napilapokból kiollózott eseteket asszonyokról, akiket a férjük megvert. úgy hogy kórházba kellett őket vinni, asszonyokról, akiket a férjük 4-6 apró gyermekkel elhagyott, asszonyokról, kik ugyanazért a munkáért felényi fizetést kapnak, mint a férfiak és így fejezi be: mit jelent a mi harcmódorunk? Azt jelenti, hogy néhány száz asszony, aki felismerte, hogy asszonytestvéreik milliósámmra szen-

vednek száz formában és hogy ennek csak a törvényhozásban részt vevő asszony vehet gátat, odaadták a maguk testét tetteles bántalmak tárgyául, mert ezzel megrövidíthetik ama milliók szenvedéseit. És ha John Burns miniszteri állása magasságából megvetéssel beszél az erőszakoskodó asszonyokról, akad, aki a fejére olvassa, hogy amikor John Burns még munkásvezér volt és 30.000 főnyi tüntető munkásság élén elfoglalta a Trafalgar Square-t, ez 2 ember életébe került és 70 rendőr sebesült meg és amikor ezért bíróság elé állították, a védője Mr. Asquith, a mai miniszterelnök azzal érvelt, hogy gondolják meg a bírák, csak 70 rendőr sebesült meg, holott 30.000 főnyi felizgatott tömeg volt jelen. Az asszony-deputációk támadása után pedig a legnagyobb igyekezet se talált kék foltnál és karmolásnál nagyobb sérülést egy rendőrön is és azt is csak tán haton. Miss Cicely Hamilton pedig, aki régebben megállapított program szerint beszélt egy gyűlésen pár nappal a deputációk után, nem kerülve ki a kérdést, mellyel akkor ott telítve volt a levegő, azt mondta: a múlt napok bebizonyították, hogy vannak a nők közt is olyanok, akiknek a dulakodásban örömeük telik; hát miért háborodnánk fel ezen? Hogy a férfiak közt vannak olyanok, mindig tudtuk mindnyájan, hogy a nők közt is akad, az végre is nem csoda, hiszen mindnek volt apja, de az, hogy eddig nem tudtuk róluk, csak újabb bizonyítéka annak, hogy a nők szabad fejlődésükben gátolva vannak. Azt hiszem, ha a nő felszabadulása minden téren tény lesz, még több olyan tulajdonságról, melyeket „férfias”-nak tartottunk eddig, fog kiderülni, hogy – emberiek.

Az eszme térfoglalása az egyesületeken kívül is igen nagy. Társaságban gyakran esik szó róla és nagyon gyakori eset, hogy az asszonyok, akiknek nemcsak a pártállása, de a gondolkodásmódja is lényegében konzervatív, nagyon határozottan mellette foglalnak állást. Senki sem tekinti ezt ott valami szélső radikális álláspontnak, az igaz, hogy az általános választójogot a nőknek majdnem csak azok követelik, akik nem is kívánják, hogy meglegyen, de valami okból ellene nem akarnak állást foglalni, hát azt kívánják, aminek elérése úgyszólván kilátástalan. Mindig a férfival egyenlő feltételek alatt követelték és a múlt nyáron, részben hősies önmegtartózkodással, verekedtek a Conciliation Bill-ért, amely mindössze egy millió asszonynak adna választójogot, holott a férfi-választók mai száma felül van a hét million. Mennyire napirinden van a kérdés, mutatja egyebek közt az is, hogy a télen alig volt olyan napi fogyasztásra szánt vígjáték a londoni színházakon, mely az aktuális célzások és tréfák közt ne ejtette volna módját a suffragettek emlegetésének. Különben a londoni színházakban a nők ügye barátainak öröme telhetett e télen nagyobb okokból is, mint amekkorát az imént említett reklám erre adott. És most nem arra gondolok, hogy a „Híres Asszonyok” díszfelvonulását ismételtelen adták zsúfolt házak előtt, nagy anyagi sikerrel és a szöveg meghallását szinte lehetetlenné tevő állandó tapsriadal között; sem arra, hogy Gertrud Kingston igazgatása alatt új színház nyílt meg s első darabjával Aristophanes Lysistrata-jának egy, mondjuk, variációját hozta színre, melyben a nők politikai jogaikat vívják ki ugyanazokkal a fegyverekkel, melyekkel az

eredeti vígjátékban Görögországnak visszazerezték a békét (a színház megnyílt előtt az a hír járta be a lapokat, hogy csak női közönségre számít, ami ellen Gertrud Kingston tiltakozott, ígérve, hogy a Little Theatre nézőterén egy férfinak se kell majd pirulnia), hanem arra gondolok, hogy ez a Little Theatre London szimata, első kísérlete volt a kis nézőterű, intim, a játék finomságait érvényre juttató színházaknak, hogy igazán artistikus a berendezését és igen jól, az átlagos londoni színházaknál sokkal jobban, játszanak benne. Arra gondolok továbbá, hogy az egyik nagy színházban hónapokon keresztül estéről-estére adták George Páston (egy lelkes suffragette írói álneve) „Senki leányá”-t, és hogy ez a darab, mely a törvénytelen gyermek sorsát a nőmozgalom szellemében, bátran és nyíltan választotta problémájául, sajtó és közönség egyhangú véleménye szerint a szalon legszámottevőbb sikerei közé tartozott. Pedig komoly darabban, amelyikből még látványosságot se lehet csinálni és melyik még ennek tetejébe nyugtalanító problémákat ad fel nézőinek, Londonban sikert aratni igazán nem könnyű dolog.

GLOSSZÁK.

Az ártatlanság barátai. A tudatlanságot ártatlanságnak keresztelző rövidlátók állandó panasza, hogy a feminizmus a nemi életre vonatkozó hazudozás ellen való küzdelmével letörli az ifjú leányokról „az ártatlanság hamvát”. Nyugodtan nézik, mint szedi az áldozatok hekatombáit a mesterségesen fentartott tudatlanság körében az „ártatlanságra” vadászó perverzítás, amelynek egy közönséges kicsapongásáról szól a következő szegedi híradás: „A szegedi rendőrség a gyermekmenhelyre internált huszonnégy éretlen leánykát. Mind a huszonnégy a büntetőtörvénykönyv oltalma alatt állott még, de ez nem mentette meg őket attól, hogy elvetemedett emberek meg ne rontsák őket. A huszonnégy ártatlan gyermek áldozata lett az emberi bestialitásnak s megfertőzött testtel, lélekkel kerültek megrontóikkal együtt a rendőrség kezére, amely kiragadva őket környezetükből, a gyermekmenhelyen helyezte el a züllésnek odadobott szerencsétleneket. Úgy látszik, minden áron azok számára kell fentartani a „letörlés” jogát, akik nem önismeretre és tisztaságra való oktatással a gyermek önvédelme érdekében, hanem a saját perverz vágyaik kielégítésével teszik ezt meg.

Ez is Szegeden történt. „Fiatal leányok és az öreg bácsi” címen írták a minap a szegedi lapok: „Csütörtökön délelőtt a szegedi törvényszéki folyosót apró kis leányok népesítették be. Mindannyian serdületlen gyermekleányok voltak és szégyenkezve, szepegeve várták, amíg rájuk kerül a sor. Förtelmesen rút ügyben szerepeltek a gyermekek. A vádirat szerint Bugyi Antal földeáki napszamos megrontotta őket. A kis leányokat zárt tárgyaláson hallgatták ki. A bűnös összetöpörödött ember, sokkal öregebbnek látszott, mint amilyen idős. Arcán a paralízis tünetei, az abnormis szekszuális élet teljesen tönkretette szervezetét. A vén bűnös természetesen mindent tagadott. A büntetőtanács, miután a kiskorú tanúk terhelő vallomást nem tettek, a fogságban levő Bugyi Antalt fölmentette és azonnal szabadlábra helyezte.” Ha a büntetőtanács-

ban nő is ülne, talán más megoldást is találtak volna. De hát elég ha nővédelemről beszélnek. Csak nem fosztják meg a derék, paralitikus Bugyi bácsit attól, hogy tovább is serdületlen leánykával mulasson!

Ől a háztartás. Egy festőművészpár összeházasodott. Ez azt jelentette, hogy a pár egyik fele tovább is nyugodtan festett műtermében, társaságba, kávéházba járt kénye-kedve szerint, a másik fele pedig talán legihlettebb perceiben kénytelen volt az ecsetet hol főzőkanállal, hol portörölővel elcserélni. Kénytelen volt festékei helyett a másik művész rongyos harisnyái között válogatni. Agyát nem arra koncentrálhatta, mivel fejlesztheti művészetét, egyéni életének boldogító tartalmát, hanem arra, mi legyen a másik fél inyét izgató menü. S amikor belátta, hogy házasságuk nem az egymás boldogítására törekvő emberpár egyéni és szülői közössége, hanem a gondozást elváró férfi és a gondozásra köteles házvezető együttese, revolverrel kiszabadította magát ebből a viszonyból. Pedig a revolver csak az ősi, öncélját nem ismerő asszony mentő fegyvere volt. Az asszony egyéni tehetőségét magába szívó, akarását eltüntető, tevékenységét megszorító háztartás már nem gyilkos probléma. A modern házasság e legégetőbb problémájának van megoldása: a központi háztartás. Az asszony és a férfi és a gyermek minden igényét kielégítő, egymás feláldozását feleslegessé tevő formája a családi életnek.

Hatalmi túlkapás. A nők egyetemi tanulmányait korlátozó rendelkezéseket eggyel szaporították. Az egyetemi szabályzat harmadik pontjának megfelelően „a beíratott hallgatónak jogában áll bármely más karbeli előadásokat is hallgatni”. Ennek alapján néhány nőhallgató a jogi fakultás egyes előadásait látogatta. Az egyetemi tanács tavaly kimondotta, hogy a szabályzat nőhallgatókra nem vonatkozik, és a logika, a tudományszabadság; az igazság és egyéb ilyen mellőzhető törvény nagyobb dicsőségére Zichy János gróf jóváhagyta a rendelkezést. A nemi uralom hatalmi túltengése lépten-nyomon utunkba dobja apró szeszélyeinek szülőiteit. Legfőbb ideje, hogy Magyarország asszonyai ezekben az apróságoknak látszó jelenségekben is felismerjék az önrendelkezés jogától megfosztott tehetetlenséggel való csúf visszaélést.

A logika birodalmából. Mindennapi esetről számoltak be a minapi lapok: „F. Tivadar kassai járásbírónak régebben viszonya volt M. Ádámnival. Ebből a viszonyból gyermek származott. 1907-ben született a gyermek és ekkor a járásbíró egy csekély összeget adott végkielégítésül a tudatlan asszonynak, akitől kötelezvényt vett, hogy többé semmiféle követeléssel föllépni nem fog. Tavaly májusban az asszony nagy nyomorba jutott és B. Ferenc nevelővel levelet íratott a járásbírónak, hogy küldjön neki pénzt, mert a gyerekekkel együtt a feleségéhez fog fordulni. A járásbíró zsarolásért följelentést tett úgy az asszony, mint a levélíró ellen és a kassai királyi törvényszék az enyhítő körülményeket figyelembe véve, M.-né 14 napi, B.-t 8 napi fogházra ítélte. Az ítélet jogerős.” Hogyne volna jogerős, amikor a logika egyszerű követelményei szerint természetes, hogy M.-nének kell fogházba kerülni s nem F. Tivadar járásbírónak, aki leereszkedett hozzá és egy gyermekkel tisztelte meg. Jó is ám a néket távol tartani a politikától: képesek volnának olyan törvényeket

alkotni, amelyek a „kötelezvényt” hoznak összefüggésbe zsarolással és fogházzal, nem pedig egy nyomortól elkese-
rített anya pénzt kérő levelét.

A norvég képviselő asszony. A riporter fantázia legszélsőbb kicsapongásai kísérték Rogstad Anna képviselői működésének megkezdését. Legmesszebbre ragadtatta magát a B. H. cikkírója, aki Rogstad asszonyban Európa első női képviselőjét üdvözölte. Már pedig a finn parlamentnek 1907 óta minden ülészakban 19-25 női képviselője van, közülük Alexandra Grippenberget Budapesten is tartott már előadást.

Ha nő tenné. „Gyilkolt egy krajcárért” címen jelentették a lapok: „Stefancsik Mihály galgóci napszámos heringet vásárolt Weinstein Fülöp szatócstól, aki tíz fillért követelt a heringért. A napszámosnak azonban csak nyolc fillérje volt s így nem tudott többet fizetni az elfogyasztott heringért. A szatócs ezen annyira feldühödött, hogy egy redőnyhúzó vasrúddal fejbevágta a szerencsétlen napszámost. Stefancsik behalt sérüléseibe.” Gyilkolnak krajcárért, cigarettáért, egy megtagadott pohár borért, egy pajkos szóért, megtagadott csókért. Gyilkolnak, gyilkolnak semmikért. De azért senki sem kételkedik benne, hogy a Weinsteinoknak jár a választójog, amelynek gyakorlására a Weinsteinnék, meg a dr. Markbreiter Irének, dr. Dienes Valériák, a Glücklich Vilmák, gróf Teleky Sándornak persze még éretlenek.

A szakácsnő tíz koronája. A Szegeden megjelenő „Délmagyarország”-ban olvassuk: „Eidinger Margit a teregovai csendőrőrsnél mint szakácsnő állott alkalmazásban. Valamilyen szabálytalanság miatt elmozdították állásából. Eidinger Margit nem nyugodott bele az elbocsátásába, hanem kérvényt írt Szócs Mihály ezredeshez, a szegedi második csendőrkerület parancsnokához és a kérvény mellé csatolt egy tizkoronás bankót is, kérte az ezredest, hogy helyezték vissza őt az állásába. E helyett eljárást indítottak a szakácsnő ellen megvesztegetés miatt. A törvényszék három napi fogházra ítélte. De a nyughatatlan vesztegető föllebezett az ítélet ellen és a temesvári tábla elé került az ügy, amely a büntetést tizenöt napi fogházra emelte föl.” Nem tudjuk a csendőrőrs szakácsnője „kimozdítható állásban” levő állami alkalmazott-e, avagy a hír fogalmazása forgatta ki értelméből a csendőrőrs elmozdítását. De ez mellékes. Fontos itt, hogy a szakácsnő tíz koronával akart egy csendőrpapancsnokot megvesztegetni és ezért tizenöt napra dutyiba kerül. Hány napi elzárás dukál azoknak, akiktől a jámbor asszonyság a vesztegetés mesterségét eltanulta?

NŐK AZ IPARFELÜGYELETBEN.

Írta: BOROSS LUJZA, Nagyszeben.

A képviselőház m. év dec. 5-én tartott ülésén a magy. kir. iparfelügyelők 1908/09. évi tevékenységét tárgyalta.

Hegedűs Kálmán képviselő, a munkaügyek referense, tudósításában arra a tényre utalt, hogy a munkások 20%-a nő s ennek kapcsán azt az eszmét vetette fel, nem lenne-e célszerű az iparfelügyelet szolgálatában Német-, Francia-, Angolország stb. példájára nőket alkalmazni.

Németországban, ill. Poroszországban a női segédiparfelügyelők (Gewerbeinspektionsassistentinnen) alkalmazása nagyon bevált.

Tevékenységük abban áll, hogy az iparfelügyelő utasítása szerint a szolgálati ügyekben részt vesznek s őket minden szolgálati ügyben helyettesíthetik.

Megkívánják tőlük az iparrendelet (ipartörvény) megfelelő szabályzatainak alapos ismeretét, s kivált a gyári telepek s üzemberendezésre vonatkozó szabályokat. A segédiparfelügyelők a vasárnapi munkaszünetre vonatkozó rendeletek, munkarendek s a kiskorú munkások alkalmazásának stb. felügyeletében, illetve ellenőrzésében éppen úgy résztvesznek mint az iparfelügyelők.

Fizetésük 1650-3300 M évente, hatósági tényleges tisztviselőnként, nyugdíjjogosultsággal.

Nálunk, Magyarországon az iparfelügyelőségeknél 30-40 K fizetéssel alkalmazott nők körülbelül ugyanazt végsik, csak azzal a különbséggel, hogy semmi kilátásuk sincs arra, hogy tényleges tisztviselőnként lesznek, kik fizetésükből tisztességesen megélhetnek. Még a napidíj ásóknál is rosszabb fizetést húznak, de tőlük talán még több munkát követelnek.

Milyen más lenne, ha az állam ezt az új intézményt életbe léptetné. Kívánjon tökéletes képzettséget az állam azoktól a nőktől, kiket beválás esetén tényleges segédiparfelügyelőkké kinevező, de adjon is alkalmat, hogy a kvalifikált, iskolázott nő tisztességesen megélhessen. Hiszen köztünk magyar nők között is vannak olyanok, kik kötelességük pontos teljesítésében mindenkor megállják a helyüket s bizonyára nem maradnak el a német kolléganők mögött.

Az önálló munka s az a tudat, hogy a nagy társadalomnak hasznos tagjai lehetünk, meg hogy az állam is elismeri tevékenységünket, sarkalja munkakedvünket, a kötelességérzetünket. Bizonyára örömmel szenteljük minden tudásunkat, erőnket, képességünket annak a munkakörnek, amely egyúttal a megélhetésünket biztosítja.

A kereskedelemügyi minisztériumban alkalmazott néhány írónő bevált. Hasznavehetőségüket elismerve, most őket tényleges tisztviselőkké fogják kinevezni. – A segédiparfelügyelőnként alkalmazásával szemben sem merül fel semmi nehézség. Csakis a mérvadó faktorok jó akaratától függ, hogy az iparfelügyeletnél eddig alkalmazott derekasan dolgozó nőnek alkalmat adjanak megélhetést nyújtó, az életfentartást biztosító olyan munkakör betöltésére, amelyre az iparfelügyelet hatásosabbá tétele érdekében szükség volna.

A FEMINIZMUS

ÉS OLVASMÁNYAINK.

Írta: SUGÁR MARGIT.* (Befejezés.)

S ugyanaz a társadalom a feminizmus, a mindezen rossz állapotok megsemmisítésére, eltüntetésére irányuló mozgalom ellenségéül szegődik, minden pillanatban, ahol csak szerethető, működésében megbénítja és mindent elkövet, hogy nagy, az emberiséget átfogó és megnevelő törekvései hajótörést szenvedjenek, meg ne valósul-

* Írta és felolvasta a Feminista Ifjúsági Csoport irodalmi estélyén.

janak. Mert hát a feminizmus valóban fel akarja nyitni azoknak a szerencsétlen lányoknak a szeméit, kik tudatlanságban élve, csak a bakfisregényekből ismerik a nagy rejtélyt, a küzdelmes életet. Eléjük akarja állítani annak minden szépségét és rátságát, s rá akar mutatni azokra a szomorú viszonyokra, arra a nemi-gazdasági függőségre és alárendeltségre, melyben a mai lányok, a mai asszonyok életüket tengetik. A kezükből ki akarja venni a hamis tükröt, az üzletszerű hanyagsággal sablonra gyártott lány regényt. Oly könyveket akar a kezükbe adni, amelyekből alaposan megismerhetik az életet és az emberiség nemi és gazdasági viszonyainak összekapcsolásából eredő végzetes bajokat. Megértetni azokat a gazdasági és érzelmi változásokat, melyek nélkül a nő sohasem szabadulhat fel, sohasem emelkedhetik a tiszta, erős emberi lét magasságára, ahová pedig az egész emberiség érdekében emelkednie kell. S ha már éppen regényt kívánnak a lányok, azzal is szolgál, s olyan regényeket ad a kezükbe, – a ma regényeit – melyekben a nők cselekvésének mind nagyobb és nagyobb tere jut. Amelyekben nemcsak testi szépségét éneklük meg, hanem egyéni tulajdonságait is jellemzik. És nemcsak pusztán létükön fordul meg a bonyodalom, hanem cselekvésükön is. Amelyekben jól meggondolt terveket bátran, kitarással, erővel éleslátással és gyorsan visznek véghez; továbbá saját céljaik és terveik vannak. A feminizmus érdeme az a törekvés, hogy a nő, mint ember, anya és feleség egyaránt a legnagyobb értéket érje el. És igyekezete oda irányul, hogy minden leány, akár szellemi, akár kézi kenyérkereső pályára indul, teljes képzettséggel bírjon. Csakis ilyen körülmények között választhatja a nő, mint önértékes ember, azt a férfit férjéül, akit legméltóbbnak tart gyermekei apjául s a választásában nem játszik majd szerepet, vájjon a férfi őt igényeihez képest vagy egyáltalában eltartani tudja-e. A feminizmus arra törekszik, hogy minden leány át legyen hatva a természettudomány nagy igazságaitól, ismerje a természet kérlelhetetlen igazságosságát. A leánynak fel kell ismernie azt a szerepet, amelyet ő végezni képes, végezni köteles és végezni jogosult. Tudnia kell, mily nagy, mily beláthatatlan haladást végzett már a természet és mily nagy, mily beláthatatlan jövő előtt állunk. Tudnia kell, hogy minden küzdelem, melyet önmagával szemben kiküzdött, hogy minden munka, melyre lelkét és testét rábírtja, hogy minden erő, amelyet egészséges és helyes irányban kifejtett, hogy minden küzdelem, amelyet előítéletekkel, konvenciókkal, saját fájának és lényének elpuhultságával szemben kivívott, nagy, reális örökségként száll majd gyermekeire. Az ilyen leány, ha át van hatva a természet ismeretétől és szeretetétől, becsesebbnek tartja majd az életét, mert érzi, tudja róla, hogy nagy feladatokat, komoly szerepeket tartogat számára. A feminizmus követeli azt is, hogy a leányoknak, ha már teljesen ismerik a nagy természeti igazságokat és teljesen átérzik kötelességüket önmagukkal és másokkal szemben, még egy hatalmas ismeretkörrel, egy nagy érzésvilággal ismerkedjünk meg. Ez az ismeretkör a szociális tudomány, az egész emberiséggel, minden osztállyal való közös emberi voltunknak érzése és saját osztályunkkal való közös érdekeinknek felismerése. Csakis ezen

tanulmányok alapján, ezen tapasztalatok segítségével juthat a nő saját helyzetének felismeréséhez és találhat módot e helyzet javítására. És így válik azután ösztönösebbé, bátrabbá, erősebbé, egészségesebbé, tehetségesebbé és szabadabb gondolkodásúvá, szóval, minden tekintetben emberiebbé.

Tengernyi küzdelem, sok sikertelenség, de éppen e sikertelenség folytán, óriási mértékben felébredő lelkesedés fogja csak ezen eszméket diadalra juttatni. Ha a leányok kezéből kivesszük a veszedelmes bakfisregényeket, ha komolyabb áramlatok, természettudományos gondolkodás felé irányítjuk elméjüket és gondolataikat, mindinkább közelünk – bár közvetve – hatalmas célunkhoz: a nő felszabadításához. „S ha a faj anyja szabad, – Charlotte Perkins Gilman szavaival élve – a születéssel nyert egyenlő jogoknak és a társadalmi evolúció nyugodt, csendes és barátságos erőinek hatása jobb világot fognak teremteni.”

Használjuk fel minden energiánkat, hatalmasan lángoló, ifjú lelkesedésünket a magasztos cél elérésére: a jobb, a szebb világ megalkotására!

A NŐTISZTVISELŐ JÖVŐJE.

Írta: WILLHELM SZIDÓNIA.

Nem tartozom azok közé az aggodalmasok közé, akik a ma örömét a holnap gondjával keserítik. De éppen azért, mert a ma örömét keserőség nélkül akarom élvezni, józanul előrelátva osztom be életemet olyképen, hogy az emberi belátás körébe eső holnap se töltsön el, anyagi tekintetben, egy határozatlan kérdőjel kétségeivel.

A ma alatt a jelent, munkabíró ifjúkorunkat értem, a holnap alatt, a ma még távoli ködben burkolt, de előrendő aggkort.

Híve vagyok a ma, az élet teljes megbecsülésének, örömteljes, okos és célszerű végigélésének. Ennek egyik főkeiléke, véleményem szerint az, hogy ne lebegjen Örökké szemünk előtt az a kérdés: „És mi lesz később?” Mi lesz, ha kihull kezünkől a toll, ha nem bírjuk többé a munkát?

Keresetünk a tisztviselői pályán olyan, hogy abból még a legkisebb megtakarítás is nagy áldozat volna, olyan összegnek az összegyűjtése pedig, amely aggkorunk ellátását biztosítaná, teljesen lehetetlen.

Vagyonnal, még pedig annyi vagyonnal, hogy gond nélkül tekinthessenek munkaképtelenségük idejére, közülünk kevesen rendelkeznek.

Aggkorunk anyagi biztosításának azonban más módja van.

Megszerezhetjük azt a Magántisztviselők Országos Nyugdíjgyesülete útján. Ez kitűnően megalapozott (vagyon a ma 8 millió korona), becsületesen vezetett intézet, amelyet 18 év előtt előrelátó bölcseséggel, nagy fáradsággal, kitartással férfikartársaink alapítottak, a Nőtisztviselők Országos Egyesületének agitációja folytán, 8 év előtt pedig a nőkollégák előtt is megnyílt.

Ezt a kitűnő intézményt vegye igénybe minden kartársunk, akár a tisztviselői pályán akar maradni élet-

hossziglan, akár ha fel akarja azt másikkal cserélni. Mert aki mint igazolt tisztviselő belépett a nyugdíjegyletbe, az bármilyen pályán működjek később, vagy ha családi állapotában bármiféle változás áll be, ha járulékait pontosan fizeti, tagja maradhat az egyesületnek. Nagyon célszerű már fiatal korban megkötni ezt az aggkori ellátást biztosító szerződést, mert akkor sokkal kisebb járulékok mellett, aránylag nagyobb összegre köthetjük meg a biztosítást.

A feltételek előnyösek, miután a nyugdíjegylet tagjai hozzájárulásán kívül állami segítyt is kap, sok vállalat pedig adományokkal támogatja. Ha írásban bárki a Budapest V., Báthory-utca 5. sz. alatt levő irodához fordul, készséggel küld alapszabályokat. Ezekben különféle táblázatok vannak; a belépők szabad választására bízva, hogy melyik táblázat szerint óhajt csatlakozni.

Amikor a nyugdíjbiztosítás kérdését tárgyaljuk, nem hagyhatjuk megemlítés nélkül azt a körülményt, hogy sok nőtisztviselő arra törekszik, hogy olyan vállalatokhoz kerüljön alkalmazásba, ahol bár kisebb fizetés mellett dolgozik, de aggkorára biztosítva van, valamely a vállalat kebelében fentartott nyugdíjbiztosítás által. Igen kevés kivétellel ezek a magánnyugdíjak nagyon bizonytalanok; közelebbi kutatás mellett csakhamar kitűnik, hogy a tőkék csak papíron léteznek és ahol megvannak, ott is a vállalatok üzemében forognak, tehát nincsenek teljesen és minden eshetőséggel szemben biztosítva.

De vegyük azokat a nagy és jól megalapozott vállalati nyugdíjpénztárakat, ahol az aggkori ellátás biztonságára nézve maga a vállalat elég garancia. Itt is mit látunk? Azt, hogy a nyugdíj reményében, az esetleg befizetett, a kilépés alkalmával odavesző néhány korona miatt, olykor élethossziglan küszködik egy-egy tisztviselő koldusbéren, esetleg egyéb rossz feltételek mellett.

Egészen másképen áll az eset az önállóan, a munkaadótól függetlenül kötött nyugdíjbiztosításnál. Ez a tisztviselőt a szabad állásváltogatásban semmiféleképen sem gátolja Ha javíthatja helyzetét, nem tartják vissza az aggkori ellátás elvesztésének aggodalmait. Ezért kötnek ma már, igen okosan, a M. O. Nyugdíj együleténél aggkori ellátási biztosítást olyan tisztviselők is, akiknek állásukból kifolyólag is megvan a nyugdíjuk.

A Nőtisztviselők Országos Egyesületének egyik fő-törekvése, hogy a magántisztviselői nyugdíjügyet is vegye az állam kezébe és tegye kötelezővé mindenkire nézve. De addig, amíg ezt elérjük, legcélszerűbb, ha sürgősen belépünk a Magántisztviselők Országos Nyugdíjegyletébe. Hiszen, ha a kötelező nyugdíjbiztosítás valaha életbe lép, bizonyos, hogy elsősorban ezt a pénztárt fogják államosítani, miután már most is állami segítyben részesítik és anyagilag nagyon jól áll.

A belépéssel biztosítjuk magunknak a ma és holnap nyugalmát és nem vagyunk kénytelenek öregségünkre valamely rokon vagy jótékony intézmény terhére esni.

Ha még azt is kivívhatjuk, hogy a mindenkori munkaadónk, úgy mint a betegség esetére való biztosításnál a maga részétől is hozzájáruljon egészben vagy

felelősségben a nyugdíjbiztosítási összegek fizetéséhez, ez természetesen nagyon ideális volna számunkra. Ezt általában, míg törvény nem írja elő, elérni ugyan nagyon nehéz, de egyesek közülünk, ahol a vállalat erre hajlandóságot mutat, törekedhetnek reá és el is érik majd, ha komolyan akarják.

De akár hozzájárul a munkaadó az illetékek fizetéséhez, akár nem, saját érdekünk, hogy sürgősen beiratkozzunk a nyugdíjegyletbe. A ma háborítlan öröme, a holnap nyugalma követeli ezt meg tőlünk.

SZEMLE.

Az éjjeli munka kérdésének újabb eseményeiről szóló cikkünk a jövő számba szorult.

Május ötödike. Sok családás keserű emlékének hatteréből emelkedik ki május ötödikének kelte, amely nemcsak az angol, hanem az egész világ választójogi mozgalmának jelentős dátuma. Akkor kerül második olvasásra a Conciliation Bill, s akkor dűl el, Asquith észhez tét e és megengedi-e a javaslat további tárgyalását, vagy sem. Ha igen, akkor megvan az angol nők választójoga, ha nem, beláthatatlan következmények várhatók. Az angol közvélemény minden jelentős faktora türelmetlenül sürgeti a törvény végleges letárgyalását. Nincsen kérdés, amelyben az angol közvélemény határozottabban állást foglalna, mint a nő választójogában. Napról-napra több angol város tanácsa intéz felterjesztést Asquith-hez a Conciliation Bill érdekében. Sok vidám, ünnepélyes, komoly és patétikus intó szó figyelmezteti a kormányt kötelességére. A határozatok imponáló tömegéből süllyal és jelentőséggel kiemelkedik Dublin város határozata. A brit parlamentarizmus sajátsága ugyanis, hogy London és Dublin polgármesterei városuk tanácsának megfelelően hozott határozatait a parlament tárgyalótermében személyesen benyújthatják és megindokolhatják. Csak rendkívüli események indítják a két város polgármesterét e kiváltság igénybevételére. Huszonhét év óta nem is éltek e joggal. Most Dublin város tanácsa hozott ünnepélyes határozatot a nők választójoga érdekében. A határozat szövege: „Készíttessék egy a város pecsétjével lepecsételendő kérvény, amely a parlamentnek azzal mutatóndó be, hogy a város közönsége elvárja a nő választójogáról szóló, a Ház előtt fekvő törvényjavaslatnak ebben az ülészakban való törvényerőre való emelkedését. A kérvény elkészítését a város ügyészére és a jogügyi osztály elnökére bizzuk. Elrendeljük, hogy a polgármester (Lord Mayor) az összes tanácsnokok és annyi városi képviselő társaságában, ahányan öt elkísérni kívánják, jelenjék meg a Ház színe előtt és nyújtsa be kérvényünket. A polgármester és a tanácsnokok költségei a város alapjaiból fedezendők.”

A szociáldemokrata pártgyűlés. Szakszervezetek részétől három és az országos nőszervező-bizottság részéről egy nőküldött vett részt a kongresszuson. Közülök ketten szóhoz jelentkeztek, de oly későn, hogy a vita-bezárás sorompója mögé kerülvén, egyikük sem jutott szóhoz. A sajtó pontjának tárgyalásánál Weltner Jakob zárszavában megemlített egy beéteztett indítványt, amely kívánja, hogy a Népszava vasárnaponként adjon nőrovatot, hiszen

erre a két év előtti pártkongresszus határozata is kötelezi. Weltner indítványozza, hogy ezt a kívánságot a pártvezetőséghez utalják, ami a kongresszus technikája szerint a nyílt elfogadás, vagy elvetés közt helyt foglaló szemérmesen burkolt elvetést jelenti. A kézfelemeléssel megejtett szavazásnál az egyik nő küldött ellenpróbát kért, mire Weltner ingerülten rászólt: „Csak időt akarnak pocskékolni!” (Egy kézemelésnyi időről volt szó!) Az indítványt az előadó kívánsága szerint, a pártvezetőség temetőjébe küldték. Az ügyszó Weltner saját jószántából még hozzáfűzte, hogy a „Nőmunkás” újjáélesztése kívánatos volna, azonban előbb kutatóndó lesz, mi oka a nőmunkások szervezése eddigi eredménytelenségének. Mi megtakaríthatjuk a pártnak a kutatás fáradságát. Az oka az, hogy eddig nem a k a r t á k a nőket szervezni, mert a nők szervezettségéből folyó öntudat kényelmelen a pártnak a nő jogai ellen folytatott választójogi harcában. Ezért kellett a pompásan indult Magyarországi Munkásnők Egyletének elzúlni, azért kellett a pártból kipiszkálni azokat az intelligens, öntudatos szocialista munkásnőket, akik a feministák választójogi mozgalmát eleve abból a szögéből tekintették, amelyből a párt most a Justh-párt és a választójog egyéb – akár ördög – barátainak választójogi mozgalmát nézi. Csupán a párt jóakaratainak és őszinteségének hiányában van az eredménytelenség oka.

Nők a politikában. A legutóbbi finn választásokon a nők a férfiaknál nagyobb számban szavaztak le. Így pl. Abóban 6996 nő és 5122 férfi, Jacobstadban 1804 nő és 1053 férfi, stb. A legöregebb szavazó egy 98 éves aszszony volt, – Washington több kerületében szintén több nő mint férfi szavazott le, holott Washington lakosságában a férfiak vannak túlsúlyban. A washingtoni asszonyok első politikai tette a közéleti piszok erélyes kitakarításában állt. Seattle, Washington fővárosának polgármestere, akit 3500 szavazattöbbséggel választottak meg, mielőtt a nők is beleszólhattak a szavazásba, régen rovás volt, mert a közérkölcök – nyilvános házak, italmérések és hasonlók – dolgában súlyos kifogás alá esett. A polgárok összességétől választott tisztviselők szolgálati idejük alatt csak akkor foszthatok meg tiszttségüktől, ha a választópolgárok 20 százaléká. Recall-t, azaz visszavonást indítványoz, és a népszavazás az illető tisztviselő ellen dönt. Seattle 3500 szótöbbséggel megválasztott polgármesterét most sikerült 4000 szótöbbséggel megfosztani tiszttségétől, amelyre érdemtelenség bizonyult. – Hunnewellben (Kansas) Mrs Elle Wilsont választották meg polgármesterré. – Coloradóban a novemberi választásokon négy nőt képviselővé, egyet közoktatásügyi miniszterré, egyet kerületi biztossá (County Commissioner) választottak; az április elején lefolyt községi választásokon nyolc város nőt választott pénztárosává, 12 város női tanácsosokat, három főkönyvelőt és egy pénzügyi ellenőrt választott.

Rev. Anna H. Shaw levele. Az amerikai nőmozgalom vezére, Reverend Shaw, a Feministák Egyesületéhez intézett levélben megköszöni az egyesületnek a washingtoni nagy győzelem alkalmából kifejezett üdvözléseit és közli, hogy utóbb az Unió négy államának parlamentje fogadta el a nők választójogára vonatkozó törvényeket:

Kansasban 94 szavazattal 28 ellen, Kaliforniában 65 szavazattal 6 ellen, Oregonban egyhangúlag és Nevadában kétharmad szótöbbséggel. Mindezekben az államokban még népszavazással kell véglegesíteni a törvényt. Oregonban néhány év előtt a parlament már elfogadta a nők választójogát, de az alkoholtörvény erőlködése, rengeteg pénzáldozatai oly károsan befolyásolták a szavazó férfiakat, hogy a nők antialkoholisztikus törekvéseinek a szavazati jog útján való gyakorlásának meggátolására leszávták a törvényt. Az amerikai közvélemény azonban oly erős most a nők választójoga mellett, hogy alig merik majd bárhol is leszávtani a javaslatot. Az első népszavazás – októberben – Kaliforniában lesz. Számos más amerikai államban is közég a nők választójoga. Illinois (31 szavazat 10 ellen), Michigan (55 szavazat 44 ellen), Montana (38 szavazat 32 ellen) és Maine (70 szavazat 66 ellen) parlamentje megszavazta, de a törvény létrejötte nagyobb többséget igényel, úgy hogy a javaslatok még nem kerülhetnek népszavazás alá.

A nők jogainak kiterjesztése. Zurich Kantonban. Január végén négy törvényjavaslat felett folyt népszavazás. Ezek között szerepelt a következő alkotmányjavaslat is: „Állapítsa meg a törvényhozás, mily mértékben illeti meg az aktív és passzív választójog a női polgárokat közhivatalok betöltésénél.” A javaslatot 31.000 szóval 22.000 ellen elfogadták.

Az olasz nők választójoga. A községi választójognak a nőkre való kiterjesztése Olaszországban küszöbön áll. A törvényjavaslat előkészítésével megbízott bizottság javasolja, hogy a férfiakéval egyenlő választójogot adják meg a nőknek.

Nők az iparfelügyeletben. Poroszországban eddig tíz nőt alkalmaztak az iparfelügyeletben, újabban tizenkettőre emelték a női iparfelügyelők számát.

A portugál nők választójoga. Portugáliában a most folyó alkotmány-revizio során magvalóstól az általános választójog. Portugál értesülésünk szerint Braga elnök ismételten nyilvánosan kijelentette, hogy a törvényjavaslat a választójognak a nőkre való kiterjesztését is magában foglalja.

Konyhafelügyelő. Cincinnati városa nőt alkalmazott városi konyhafelügyelővé. Feladata a szállodák és vendéglők és minden egyéb nyilvános étkező konyhát megvizsgálni és ellenőrizni, vajjon ezek megfelelnek-e a higiéné és a tisztaság minden követelményének. Ellenőrzése nemcsak a konyha tisztaságára, hanem a táplálék készítésére szolgáló anyagokra is kiterjed.

Térfoglalás. A kormány körében mindjebban tért foglal az a felfogás, hogy a szerzett tapasztalások alapján a nőket fokozatosan nagyobb mértékben alkalmazzák az állami szolgálatban. A nők „különösen a kereskedelmi minisztérium különböző ágazatainál váltak be, ahol már eddig is nagy számmal voltak és vannak alkalmazva.” Ha eddig a többi minisztériumban is nagy számmal alkalmazták volna nőtisztviselőket, ezek ott is bebizonyíthaták volna rátermettségüket, amelyet csak ott vonhatnak kétségbe, ahol nem engedik a nőt dolgozni. Egyelőre azonban csak a kezelési, díjnoki munkáknál való nagyobb mérvű alkalmazásról van szó, de illetékes körökben foglalkoznak

azzal az eszmével is, hogy azok részére, akik különösen beváltak, hivatalnoki állások is kreáltassanak, hogy így serkentő előmenetelre is legyen kilátásuk és hogy magasabb képzettséggel is pályázzanak oly állások betöltésére, amelyek megélhetésüket és függetlenségüket jobban biztosítják és egyben az állami szolgálat érdekeit is szem előtt tartják, ahol a nők eddig is szorgalmukkal és figyelmességükkel igen tekintélyes munkaerőt képviseltek, – Az Osztrák-Magyar Bank vezetősége még a múlt nyáron elhatározta, hogy budapesti főintézetében is alkalmaz nőket tisztviselőkként, mert a nők a bankszolgálatban igen jól beváltak. Most a bank vezetősége megállapította, hogy az alkalmazott nőtisztviselők teljesen megfeleltek a várakozásnak és igen használható munkaerőnek bizonyultak. Ennélfogva az Osztrák-Magyar Bank vezetősége a szükséghez képest a jövőben is alkalmaz nőket tisztviselőkkül. A nőtisztviselők az Osztrák-Magyar Banknál 1000 korona fizetést és 300 korona lakásbért kapnak kezdetben. Megfelelő szolgálati idő után a fizetés 3000 koronáig emelkedhetik; az állások nyugdíjasak. Szóval, ha bármily kiváló tisztviselő, 3000 koronánál nagyobb fizetésű álláshoz nem juthat a nő. Legutóbb a postakarakékpénztár is alkalmazott közel 40 napidíjas tisztviselőt. Fizetésük (!) napi 2.60 korona, amely csak három év múlva emelkedik 3 koronára.

Házi szolgálók szervezkedése Norvégiában.

Christianiából indul ki és az egész országot behálózza a norvég házi cselédek mind sikeresebb szervezkedése. Drammen az első város, amely a szervezet követeléseinek megfelelő általános bérszerződést kötelezővé tette. A szerződés meghatározott munkaidőt, éjjeli munkáért külön díjat, szabad vasárnapi és egy hétköznapi délutánt, nyári szabadságot és megfelelő lakást biztosít a cselédnek.

A szabályozott prosztitúció Svédországban.

A svéd kormány 1903-ban bizottságot küldött ki, hogy a prosztitúció és a velejáró egészségügyi és szociális károk törvényes eszközökkel való leküzdésére tervezetet készítsen elő. A bizottság most adta le szakvéleményét. A bizottság többsége a prosztitúció szabályozásának megszüntetését ajánlja. Ellenben új törvényes intézkedéseket is ajánl a bizottság, pl. azt, hogy a nemi betegséggel való fertőzés büntetendő (súlyos esetekben 2 évig terjedő kényszermunkával). Az orvosok tartoznak utána járni, hogy a beteget ki fertőzte meg és milyen körülmények között. A kerítés 4 évig terjedő kényszermunkával büntetendő. Kívánatosnak tartja a bizottság, hogy a nemi betegséget házassági akadállyal, illetve válóoknak tekintse a törvény. Egyébként arra az állápontra helyezkedik a bizottság, hogy az iparszerű prosztitúció büntetendő és csavargásnak minősítendő.

A magánalkalmazottak biztosítása Németországban. A német parlament előtt fekvő javaslat lényege a következő: A magánhivatalnokokat és alkalmazottakat munkaképtelenség és aggkor esetére biztosítják, szintúgy biztosítják őket családtagjaik javára. A biztosítás kötelező és kiterjed az 5000 márka évi fizetéssel bíró, magasabb állásban lévő alkalmazottakra, azonkívül a gyári hivatalnokokra, művezetőkre, kereskedősegédekre és tanoncokra, a gyógyszersegédekre és tanoncokra, a színpadi és zenekari alkalmazottakra, tekintet nélkül munkateljesítményük művészi értékére, a tanítóokra és nevelőkre, a hajóstisztekre és a hajózási üzemek irodai

alkalmazottaira. A biztosítási kötelezettség a 16-ik életévnél kezdődik. Nem biztosításra kötelezettek azok az állami és községi alkalmazottak és tanítók, akiknek már eddig is olyan nyugdíjat biztosít a törvény, amely megfelel annak az összegnek, amelyet az új törvény az első osztályban biztosítottaknak megállapít. A magánalkalmazottak önként is biztosíthatják magukat. A tervezet kilenc kereseti osztályt állapít meg. A legmagasabb osztályba tartoznak azok a biztosításra kötelezettek, akiknek évi keresete nem haladja meg az 5000 márkát. A biztosított nyugdíjra igényjogosult 65 éves korában, tekintet nélkül munkaképességére, vagy pedig előbb, ha testi vagy szellemi bajok következtében munkaképessége annyira csökkent, hogy keresete nem éri el azt az összeget, amely a normális jövedelemmel bíró alkalmazott fizetése felének megfelel. Ha a munkaképtelenség nem állandó, de 26 hétnél tovább tart, a 26 hét letelte után a munkaképtelenség megszűntéig nyugdíjat fizetnek. A biztosított halála esetén annak özvegye és 18 évesnél fiatalabb árva szintén nyugdíjra jogosultak. A törvénytervezet szerint a férfitag 120 havi járulék befizetése után éri el a nyugdíjra és a családtagok segélyezésére való igényjogosultságot. A női tag 60 havi járulék befizetése után éri el ugyanezen jogosultságokat. A törvény életbeléptetése után következő három évig egyes betegeknek és tagoknak megengedhetik, hogy az igényjogosultságra szükséges várakozó időt, megfelelő járulék befizetésével megrövidítsék. A törvény életbeléptetése után tíz évvel a családtagok nyugdíjra való igényjogosultsága már 60 havi befizetés után kezdődik. A biztosított nyugdíjra jogosultságára való várakozási idő nem rövidül meg. Az igényjogosultság megszűnik, ha a tag a várakozási idő alatt a 120 havi járulékból egy naptári éven belül nyolcnál kevesebb, ezen idő eltelte után pedig négyenél kevesebb havi járulékot fizetett be. A nyugdíjra jogosultság azonban nyomban érvényes lesz, ha a biztosított befizeti a hátralékos járulékot. 120 befizetett havi járulék után a nyugdíj ennek értékének egy negyedrésze, a további járulékok után pedig azok értékének egy nyolcadrésze. Ha a női-tagoknál a befizetett 60 hónapi járulék befizetése után, de a 120-ik hónap eltelte előtt áll be a nyugdíj igénybevételének szükségessége, akkor a nyugdíj az első 60 hónapban befizetett járulék értékének egy negyedrésze. Az özvegyek kenyérkeresőjük halála esetén annak a nyugdíjnak kétötödét kapják, amire a biztosítottnak halála idején joga volt. Ha egy árva marad, ez az özvegyjáraadé egyötödének, két árva az özvegyjáraadé egyharmadának megfelelő járaadékat kap. Házasság esetén az özvegyjáraadé megszűnik. Épp így megszűnik a nyugdíj járaadéka, ha a nem végleges munkaképtelenség megszűnik. A biztosítás költségét az alkalmazottak és a munkáltatók egyenlő mértékben viselik.

Különfélek. Az egyik suffragette testület – a Womens Social and Political Union – most közzétett évi jelentése felsorolja, hogy az egyesületnek 31 londoni és 74 vidéki fiókja van, 90.000 font sterlinget gyűjtött (3.160.000 korona). Az utolsó évben 32 boltot tartottak fen feminista irodalom terjesztésére. Ezek évi 9.000 font sterling (316.000 korona) forgalmat csináltak. A londoni központ helyisége 37 szobából áll, a fizetett tisztviselők száma 110, ezek mellett számtalan önkéntes segítő végzett díjtalan munkát. – Eddig negyvennél több angol városi tanács határozata sürgette a nő választójogára vonatkozó, május 5-én tárgyalandó javaslat törvénybeiktatását. – A parlamentnek négyszáznál több tagja kötelezte magát a javaslat megszavazására.

Lapunk olvasói csakis hirdetőinknél vásároljanak. A Nő és Társadalomra való hivatkozással a cégek több %_o-ot engednek.

IRODALOM.

Meta Gadesmann: Die Frau als Kaufmännische Angestellte. Röpirat, a berlini női kereskedelmi alkalmazottak egyesülete kiadványainak 8. füzet. (1910-11. Ára 50 Pfennig.) Különösen értékes benne egy körkérdés eredménye az elárusítónők tanoncidejéről, úgymint tízei-sükre vonatkozó későbbi kilátásokról stb., melyre körülbelül 450 főnök – Németország minden részéből – választ kielégítőleg. Az üzleteknek több mint felében, azaz 53.4%-ában csak egy évig tanulnak a leányok, 24%-ában 2 évig és csak 13%-ában 3 évig. A féléves tanoncleányok 5.6%-nyi csekély hányada onnan magyarázható, hogy rövid kiképzési kurzust tartó üzlettulajdonosok nincsenek ideszámítva. Érdekes anyaggal szolgált a következő kérdés is: „Elegendőnek tartja-e ezt az időt alapos képzettség elsajátítására? Vagy mekkora tanoncidőt ajánl?” – A válaszok 45%-a 2 évet, 36%-a 3 évet tart kielégítőnek. Amennyiben a főnököknek nem sikerül e hosszabb tanulási időt bevezetni, annak megokolásául azt mondják, hogy ez csak a szülőkön múlik, akik nem engedik leányaikat tovább tanulni. Itt megint az alapbaj mutatkozik, melyet csak szüntelen felvilágosítással lehetne kiküszöbölni. Reméljük, hogy a pályaválasztási tanácsadóknak a fentihez hasonló iratokból gyűjtött anyag nagyban megkönnyíti küzdelmüket.

Camille Lemonnier: Warum ich Männer-Kleidung trug. Erlebnisse einer Frau. Fordítottat P. Cornelius Axel Junker, Berlin 1910. A nagy belga író Quand j'étais homme című művének ez a kitűnő fordítása a dolgozni akaró, önállóságra vágyó kispolgári lány nemi mártíriumát tárja elénk. Amint gyűlöletes, perverz nagybátyjának ölelései elől lobbanó energiával megmenekül és a szerelmet vágyó, de az útszéli szeretkezéstől ösztönszerűen irtózó leányosságában beleveti magát a munka forgatagába, előtte a nyomor, mögötte a testére éhes, minden nő testét szabad prédának tekintő férfiak lihegő hada. És a két szörnyűség közt a legpazarabb életmegérzéssel, tündöklő elvárásokkal suhan, szökkel a maga ízlése szerinti életet kierőszakolni akaró ifjú leány. A kispolgári Paris nemi förtelmeinek hullámai egyre-másra elnyeléssel fenyegetik, de akrobataügyességgel mindig a hullám tetején tudja magát fentartani. Nyomort, irtózatot, gyilkoló nyomorúságot fest Lemonnier műve, de annyi optimizmussal, az igazi életnek megfelelő annyi tragikomikus enyhítéssel, hogy a regénye messze följére kerül az idegszenzációk kiváltására törekvő bordélyirodalomnak. Nem rángatja szüntelenül egyes idegszálainkat, mint a minden szörnyűség ellen végre elfásító szenzációregények, hanem apró szünetek megenyhüléseivel fokozza a ma nemi erkölcsi elleni lazítást. Asszonyok, mivé neveltétek a fiaitokat? Ez a kérdés csendül ki a kiváló regény minden sorából. A rendőrség oltalma alatt álló szeretkezés! tanyák intézménye ellen lázítóbb vádbeszédet az egész hasonló irodalomban nem ismerünk. És amellet szép, művészi és minden feltárt szörnyűség mellett is emberien derűs Lemonnier regénye.

International Council of Women. Compiled by Dr Alice Salomon. First annual Report of the fifth quinquennial period. Ára 2.– sh. A füzet az I. C. W.

munkásságának legújabb eredményeiről tájékoztatja a nemzetközi szövetség iránt érdeklődőket s kellene, hogy minden közügyekkel foglalkozó nő és férfi érdeklődjék iránta. Az évi jelentés fogalmat ad a hatalmas szövetség sokoldalú munkájáról, kezdeményezéseiről és haladásáról.

BEÉRKEZETT MŰVEK*.

Schnitzler: Mici grófnő. Modern könyvtár 34. sz. Ára 40 f.

Ostwald: Nagy emberek. Modern Könyvtár 46. sz. Ára 40 f.

Schnitzler Anatol, Modern Könyvtár 47-48. sz. Ára 60 f.

Robert Michels: Die Grenzen der Geschlechtmoral, Frauenverlag München & Leipzig. 1911. Ára?

Dr. Käthe Schirmer: Moderne Jugend. Verlag Ernst Reinhardt München. Ára 3 M.

* Bírálatakat fentartjuk magunknak.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Mit olvassunk? Lapunk 1910. évi októberi számában listát állítottunk össze a feminizmus és a vele rokon kérdések irodalmáról. A lista különnyomatban megjelent és díjtalanul kapható a Feministák Egyesületében.

A FELESÉG.

Írta: GÁSPÁRNÉ DÁVID MARGIT.

– Irén, hát szereted azt az embert?

Mint a súlyos pörölyütések, úgy hangzottak ezek a szavak a szoba csöndjében.

Sokáig tartott míg a szoba egyik sarkából, a kályha mellől megjött a vontatott válasz.

– Igen.

– Én nem hiszem, hangzott a határozott kemény szó.

Gál Teréz fölszegte a fejét. A haja ezüstös hullámokban simult a homlokára, de az arca sima volt és üde, a szeme csillogó, akár egy fiatal leányé. Pedig már az ötvenedik esztendő felé haladt, s az élet nem hirtette tele rózsákkal az útját.

A másik leány Gál Irén, az élet tavaszánál tartott. Szép volt és fiatal. De azért az arca nem volt oly sima, mint testvernénjéé, a szája körül alattomos, keserű kis ráncok húzódtak meg. A férjhezmenni vágyódó, elégedetlen, huszonötévesztendős leányok karakterisztikus arca volt ez.

– Nem hiszem, hogy ez a ti házasságtok boldog lesz, mondta szomorúan az öregebb leány.

– Teréz! fortyant fel Irén.

– Jogom van így beszélni veled. Az anyád voltam, anyánk helyett. Én neveltelek, én szerettelek, az enyém volt minden gondolatod, mindmáig.

– Igazad van, kis anyám.

Az a szép barna leányfej, a kályha mellől, sugaras, szerető pillantást vetett az ezüstöshajú leányra.

– De hát miért is kívánod úgy a férjhezmenést, Irénem? Nem jó itt együtt kettesben?

– Nem, felelte keményen Irén.
 – Hát elfelejtetted azt a sok szép csöndes estét? Amikor együtt olvastunk s aztán Beethovent élveztük.
 – Te zongoráztál s én hallgattam. Te élveztéél, én ábrándoztam. Hogy miről, édes Istenem, mi mindenről? felelte keserűen Irén.
 – Hisz még a hivatásod is könnyebb, kedvesebb, mint az enyém. Nekem házról-házra kell futkosnom és hallgatnom a tehetségtelen „akarov” verejtékes küzködését. A zongoratanítás nem könnyű kényér. Téged szeretnek a bankban és hivatalos órád után szabad vagy, mint a madár.
 – És egyedül, mint a párját vesztett madár, felelte szárazon Irén.
 – De Berend Jenő nem az istentől rendelt párod. Én jobban ismerem ezt a bankfiú-típust. Önző, élnivágyó és erőszakos. Sohse fogja megérteni szubtilis lelkedet.
 – De én már meguntam ezt az életet, makacskodott a kisebbik.
 – Adja Isten, hogy ne vágyódj vissza ebbe a megunt életbe.
 És Gál Irén férjhez ment. Eleinte szép volt minden és édesen, szerelmesen ragyogó. Irén otthagya az állását és úgy érezte magát kicsi babalakásában, mint egy királynő. Hanem az élet drága és a jövedelem csekély. Berend Jenő pedig szerette a kényelmet s az úri, elegáns ruhát. Irén eleinte csak a kisebb fényűzésről szokott le, később már ruhára, cipőre se telt. Aztán megjött a gyerek. A vérszegény, ideges asszonyt minden bántotta, izgatta. A férj pedig mind ritkább vendég lett odahaza. A klub, a kaszinó úgy magához vonzotta ezt a léha bürő-embert, mint a gyertyaláng az éjjeli lepkét. Ott: fény és pompa, villanyfény és kártyaparti. Odahaza egy beteges, ingerült asszony s egy örökké nyivákoló gyerek. Az asszonyon mindig ugyanaz a színehagyott mosópongyola s a haja divatos csigák helyett „ízléstelen”, sima kontyba tűzve. A keze durva és cserepes, nem úgy mint ezelőtt, amikor öröm volt simogatni a bársonypuha, átlátszó eres kezecskét.
 – Nem értelek, Irén, oly ízléstelen vagy és lompos, akár egy falusi szatócsné! mondta ingerülten Berend és megvető pillantással nézte végig a sápadt asszonyt. Azelőtt jobb ízlésed volt!
 – Azelőtt volt miből! hangzott a keserű válasz.
 – És ma miért nincs? Mert neked az Isten pénze se elég.
 – Hisz annyit dolgozom, mint egy napszámos. Cselédet se tarthatok s a gyerek, a táplálás ... Hisz ha az nem volna ...
 – Nos, mit tennél? gúnyolódott Berend.
 – Nem tudom, mit tennék! De légy irtalmas, ne kezd újból az örökös veszekedést, nyöszörgött az agyonkínzott asszony.
 – No veled már beszélni se lehet; de megyek is már. Ezzel vette a kalapját és elment a kaszinóba, hogy

hajnaltájban gyűrött arccal, kiégett szemmel és – üres pénztárcával térjen haza.

Irén pedig magához szorította a gyermekét és sírva, könnyöregve hívta Terézt, a kisanyát.

De Teréz nem jött. Egy alkalommal, amikor már megsokalta Berend garázdálkodását, durva bánásmódját, szemrehányó szavakkal illette s ekkor Berend kitiltotta a házából a zongoratanítónőt.

– Nekem ne avatkozzék az ügyembe holmi vén kisasszony. Úgy bánok a feleségemmel, ahogy akarok!

És Irén hordta tovább a keresztet, egy szerelem nélküli házasság, egy nyomorult koldus egzisztencia bilincsét. És panaszsó nélkül hajtotta szép fejét a járomba, a házasság jármába, amely oly sok jobb sorsra érdemes lelket tör össze, oly sok büszke nyakat görnyeszt meg. Irén túrt és szenvedett – a gyermekéért. Az imádott, gyönyörű leánykáért. Aki napról-napra mindinkább Teréz hasonmása lett. És Irén, akiben a művészi hajlandóság egyesült a puha kényelemszeretettel, véresre sürolta a kezét a konyhája kőpadlóján és filléreket alkudott le a zöldséges asszonymál.

Berend ezalatt mindjobban elidegenedett a feleségétől. Már nem is kereste benne az egykor oly bájos, gyöngéd arcború, villogó szemű Irént, aki az érzékeit elhódította. Már csak a cselédet látta benne, az asszonyi állatot, akinek legszentebb kötelessége férje testi jólétéről gondoskodni, akinek tomposnak kell lennie, hogy az urának azon forrón hozhassa be az ételt a tűzhelyről. Már alig köszönt, ha az ajtón belépett és megvető mosollyal fogadta a mosóteknő mellől elővánszorgó Irén beszédét, aki az ura piszkos fehérneműjét mosta épen. Szinte utálat fogta el, fizikai undor, ha a felesége püf-fedt, vörös kezére nézett. . .

Aztán beállott a szakadás. Egy szép napon kijelentette Berend az asszonyának:

– Nem kellesz, utállak. Lompos vagy és elhanyagolt, mint egy napszámosasszony . . .

És ekkor betelt a mérték.

Irén csak ennyit szólt.

– Te tettél ilyenné! De leszek még más is! . . .

Amikor késő este beállított Terézhez, kezén fogva az ötéves Teruskát, zokogva borult egymás nyakába a két szenvedő.

– Most ismét együtt maradunk úgy-e? kérdezte könnyek közt mosolyogva az immár hófehérhajú Teréz.

– És dolgozni fogok ismét – gyermekemért, felelte Irén.

– A gyermekedért? Úgy-e nekem is átengeded egy keveset, a kicsi Terézt? mondta meghatottan az öreg, fehérhajú Teréz és anyáskodó mosoly jelent meg most már ráncos, a szenvedéstől barázdás orcáján.

– Igen, Ő a kettőnké lesz ezentúl, az apja eljártszotta a jogát, felelte Irén és egy új élet sejtelve kiegyenesítette görnyedt derekát és boldog mosolyt varázsozott sápadt arcára.

Ügyvezetőség:
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
Főtitkár:
HELLERNÉ BOLBE-
RITZ GEORGINA
V., Arany János-u. 1.

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI.

Tagdíj díj tétel szerint; legalább évi 10 korona.

Gyakorlati Tanácsadó
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
Hivatalos órák: kedden
és pénteken 6-8-ig.
Magántanítónők elhe-
lyezése ugyanekkor.

Az egyesületek tagjai díjtalanul kapják a lapot. – Évi tagdíj rendes tagoknak 12 K, kültagoknak 6 K.

Fizessünk pontosan tagdíjat!

ÖSSZEJÖVETELEK MÁJUS HAVÁBAN.

10-én, 17-én, 24-én és 31-én, szerdán este ½9 órakor összejövetel a Várkert-kioszkban (Várkert-rakpart).

14-én, vasárnap kirándulás. Utirány: Békásmegyér – Ezüsthegy – Nagykevény – Margitliget – Oszoly-sziklák – Pomáz. Indulás a Pálffy-téri h. é. vasúti állomásról reggel 7.50 órakor.

25-én, csütörtökön délutáni séta a Népligetbe. Találkozás a közúti vasúti végállomáson 4 órakor.

Pünkösdre (június 4-5) társasutazást tervezünk az Aldunára, Budapest – Bázias – Orsova – Ada-Kaleh – Herkulesfürdő – Budapest utiránnyal. Költség kb. 60 korona személyenként. Jelentkezéseket a kérelmezendő vasúti kedvezményre való tekintettel május 10-éig kérünk. Jelentkezésnél 15 korona fizetendő le betét gyanánt.

Női kereskedelmi alkalmazottak. Április folyamán sikerült az üzleti darusítással foglalkozó női kereskedelmi alkalmazottak szervezése terén az első határozott lépést megtennünk. Néhány előző tanácskozás után megalkult egyesületünk helyiségében a Női Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete az érdekelt kartársak élénk érdeklődése mellett. Az új egyesület alapszabályai most vannak a belügyminisztériumban jóváhagyás végett. Amint leérkeznek, megtartja az egyesület alakuló közgyűlését. Addig is kérjük tagtársainkat, hogy az üzleti elárusítással foglalkozó kartársakat az új egyesülethez való csatlakozásra szólítsák fel. Belépési nyilatkozatok egyesületünkben kaphatók.

Záróra. A lapunk múlt számában említett egyesületközi bizottság április folyamán tisztázta a karácsony előtti kivétel kérdését, elhatározván, hogy a karácsonyt közvetlenül megelőző 10 napon az üzletek egy-egy órával tovább tarthatók nyitva. Most már csak napok kérdése, hogy a körlevelek, plakátok és felhívások a kereskedők és a vásárló közönség elé kerüljenek. Egyesületünk is kötelezettséget vállalt aziránt, hogy a lapunk múlt számában ismertett megállapodás keresztülvitelét minden erejével támogatja. Ez a kötelezettség természetesen tagtársainkra is kihat. Addig is, amíg ez irányban egyéb teendők mutatkoznak szükségessé, fogadjuk el elv gyanánt mi is, hogy ne vásároljunk esti 8 óra után.

A nőtisztviselői munka térfoglalása. A közel-múltban több sajtóhírből örömmel láttuk, hogy olyan hivatalok és intézetek is bevezetik üzemeikbe a női munkát, amelyek eddig elzárkóztak előle. Utalunk e tekintetben lapunk „Szemle” rovatára.

Szerda esténként április 5-én fejeződtek be Fieber Henrik dr. nagykoncepciójú művészeti előadásával. Hálás köszönet illeti az előadót a kiválóan élvezetes estéért.

Üdülőttelep. Üdülőttelepünk számára Lovranában már béreltünk és kellő számú jelentkezés esetén a Balaton partján is bériünk helyiséget. Sürgősen kérünk jelentkezéseket, mert a nyári hónapokra meglehetősen nagy számban vannak előjegyzések. – Itt említjük meg, mint követendő példát, hogy a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank Balatonfüreden üdülőttelepet rendezett be tisztviselői számára.

Tennis. Tennispályánk nagyon jó szolgáltatokat tesz, a tagtársak szívesen üzik a teniszezés kellemes sportját. A kora reggeli órára (6-7-ig) még elfogadunk néhány jelentkezőt.

Kirándulásainknak pompás idő kedvezett. Úgy a kétnapos dobogókői, mint a budai hegyekbe rendezett rövidebb kirándulás minden tekintetben kitűnően sikerültek. Itt említjük meg, hogy egyesületünk belépett a Magyar Turista Egyesületbe.

Égésügyügyi felügyelet. Márciusi tagértekezletünk határozatából megkerestük a keresk. minisztert, hogy az iparfelügyelet mintájára kereskedelmi felügyeletet szervezzen az üzleti és irodai helyiségek higiénikus etlenőrzésére. Kérésünk támogatását kértük a betegsegélyző pénztártól. Ezek a támogatást meg is ígérték, a miniszter pedig azt válaszolta beadványunkra, hogy „a kereskedelmi és iparvállalati irodáknak egészségügyi szempontból leendő megvizsgálása tárgyában tett javaslatot a folyamatban levő törvényelőkészítési munkálatok során megfontolás tárgyává fogja tenni...”

Ingyenes Danafürdők. A Ferenc József betegsegélyzőpénztár a következőket közli tagjaival: „A női dunafürdönket a Rudolf-rakparton f. évi június havában megnyitjuk. A fürdőt a pénztár minden tagja díjtalanul használhatja. A jegyek kiadása a fürdőben a tagsági igazolvány és utolsó havi járuléknnyugta személyes felmutatása ellenében folyó évi május hó 15-én kezdődik, június hó végén záródik. Július 1-től kezdve már nem adhatunk ki jegyeket. A fényképes fürdőigazolványok csak újabb időből származó fényképekre szolgáltatathatók ki a tagsági igazolvánnyal és utolsó járuléknnyugtával személyesen jelentkező tagoknak, ha a képek kéreppapírra vannak ragasztva, hátlapjukon pedig nincsen nyomtatott szöveg. A jegyek kiadása vasárnap és ünnepnapok kivételével naponta reggeli 8-tól d. u. ½3 óráig történik.”

Dr. Häuser Emma v. kórházi orvos, a Ferenc József keresk. kórház betegsegélyző pénztár orvosnője rendelését nő- és gyermekbetegek részére f. é. május 5-től VI. ker., Lovag-utca 22, félemelet i alá helyezte át.

Közgyűlésünket lapzárta, után tartjuk meg, miert is az arról szóló tudósítás lapunk jövő számára marad.

Temesvár.

Lady „Warwick előadásának előkészítésén dolgoztunk az utolsó hetekben és a munkánk szép sikerrel biztat. Felkértük az összes nőegyleteket a fogadtatásnál való részvételre, amit azok szívesen teljesítenek. Így Temesvár asszonyai együttesen méltóképp várják majd híres asszonytársunkat. Szívesen szolgált tanácsal Ferenczy alispán úr és úy ő, mint dr. Teibisz Károly, kir. udvari tanácsos, polgármester úr is megígérte megjelenését az előadáson. Nagy az érdeklődés városunkban és nehezen várjuk a tudósítást, hogy mikor tartja meg a grófnő az elhalasztott előadást. Erről a napilapok és plakátok útján fogjuk tagjainkat és a közönséget értesíteni. Egyesületünk tagjai beléptidiját nem fizetnek.

Tavaszi munkatervünket a májusi választmányi ülésünkön beszéljük meg, azért ezúton is pontos megjelenést kérünk!
LUKÁCS MARGIT.

Szombathely.

Közgyűlésünket május 6-án este ½9 órakor tartjuk egyesületünk helyiségében. A központ részéről valószínűleg Bedy-Schwimmer Rózsa vesz részt közgyűlésünkön. Legyünk ott valamennyien. Hiszen nem csak a lefolyt év eseményeiről számolunk be, hanem a jövő évi munkásságunkról határozzunk.
TROMBITÁS ERZSI.

**Külön meghívó-
kat és értesíté-
ket nem küldünk.**

A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE HIVATALOS ÉRTESETÉSEI.

Postafak. 17764.
TELEFON 80-75.
Egyesületi helyiség:
VI., Andrásy-út 83.

Politikai propaganda-költségeink fedezéséhez újabbán hozzájárultak:

Bortstieber Mária, Vágújhely	10.—	K
Huzella Gyuláné, Nagyvárad	10.—	„
Kunosné Széll Rózsa	10.—	„
Kurzweil Erzsé útján	2.—	„
Sebeszta Kolosné	5.—	„
Miss Simpson útján megtartott War- wick-jegyekért	4.—	„
N. N. Warwick-jegyekért	2.—	„
Gyűjtés a közgyűlésen	30.45	„
Eddigi gyűjtésünk	7223.48	„

Összesen: 7296.93 K.

Lady Warwick előadását nagy sajnálatunkra csak ősszel tarthatja meg. Kérjük tagtársainkat, szíveskedjenek az eladott jegyeket visszaváltani és május 15-éig irodánkba juttatni valamennyi nekik elküldött belépőjegyet.

MÁJUSI MUNKATERV.

12-én, pénteken d. u. 6 órákor egyesületünkben: Nevelésügyi értekezlet, melynek tárgya: A hat éven aluli gyermekek nevelése. Előadó Strickerné Polányi Laura dr. Az előadást vita követi.

18-án, csütörtökön d. u. 4-Va órákor: Az V. kerületi Népház megtekintése. Találkozás egyesületünkben pont 4 órákor.

22-én, hétfőn d. u. 4½ órákor: A gyermekvédelmi bizottság beszámoló ülése. Akik az állami gondozásban levő gyermekek nevelészüleinél ellenőrző látogatásra vállalkoznak, forduljanak Szirmay Oszkárné tagtársunkhoz. a bizottság elnökéhez (V., Perczel Mór-u. 2., telefon 37-43). Összesen 72 községben vannak elhelyezve a budapesti menhely körzetéhez tartozó gyermekek s így tagtársaink mindegyikére nézve hozzáférhető e telepek valamelyike.

29-én, hétfőn d. u. 4 órákor a régi országházban (VIII., Főhg. Sándor-u.): Pályaválasztási értekezlet, amelynek minél nagyobb látogatottsága érdekében tagtársaink buzgó propagandáját kérjük a pályaválasztás előtt álló ifjúság körében.

Az ifjúsági csoport Külön Körlevélben értesíti tagjait májusi munkatervéről.

ÁPRILISI KRÓNKA.

Nevelésügyi értekezletünk ezúttal avval a kérdéssel foglalkozott, hogy a nyilvános szereplés milyen hatást gyakorol a gyermek testi és szellemi fejlődésére? Dirnfeld Janka bevezető előadásában kimutatta, hogy a szülők és nevelők hiúsága és sokszor kapzsisága mennyire károsítja a gyermek fejlődését, anélkül hogy a gyermekek produkcióinál művészetről szó lehetne. Érdekes párhuzamot vont a képzőművészet és előadóművészet között: míg a festő- vagy szobrászművészet terén a gyermek alkotásait sohasem művészeti, hanem mindig pszichológiai szempontból méltatják, addig az előadó gyermeket művész gyanánt állítják a közönség elé és enyhítő körülményül hozva fel korát, a művészi siker illúzióját keltik és tehetségét sokszor felülmúló ambíciót ébresztenek benne. Az előadást követő vitában Glück-

lich Vilma, Haypál Benő ref. lelkész, Márkus Dezső dr., Meiler Arturm és mások hozzászólása, után elfogadta az értekezlet Márkus Dezső dr. indítványát: egyesületünk intézzen kérvényt a belügyminiszter úrhoz és abban arra kérje, hogy a gyámhatóságok figyelmét hívja fel a gyermekprodukciókra, utasítva őket, hogy akadályozzák meg a gyermekek kiaknázását ilyen célra. Hiszen a tizennégy éven aluli gyermeknek még tanoncnak sem szabad lennie, mert a törvény értelmében iskolaköteles.

Egyesületünk e kérdést ősszel a nagy nyilvánosság előtt fogja megvitatás tárgyává tenni.

Közzgyűlésünkön a szokásos jelentések és választások előtt Márkus Dezső dr. tartott előadást „A jótékony reformjáról”. Röviden vázolta a jótékony indokainak és módjának fejlődését az- ökörtől máig t kiemelte, hogy Erzsébet angol királynő volt az első, aki az ötletszerű jótékonykodást rendszeres hatósági eljárással helyettesítette: 1601-ben törvénnyel szabályozta a szegényügyet. Ma az alamizna-osztogatás és a nyomor megalázó enyhítése helyébe a hatóságok megelőző intézkedéseinek kell lépnie: megfelelő közoktatásnak, a gazdasági viszonyok javításának, a lakásnyomorúság megszüntetésének, foglalkoztató műhelyeknek, szervezett munkaközvetítésnek stb. Az erre szükséges költségeket külön adóval kell fedezni. De a hatóság munkája csak akkor lehet valóban eredményes, ha a segélyezésre szoruló egyéni képességeinek és hajlamainak kiderítésében, a minden egyes esetben szükséges tájékozottság megszerzésében minél több komoly és intelligens szegénygyám segítkezik; ezt az önkéntes munkát végezhetik ma azok a nők, akik hivatásszerű munkára lekötve nincsenek és akik evvel nagy szolgálatot tesznek az egész társadalom fejlődésének. — A nagy érdeklődéssel hallgatott előadás után a közgyűlés meghallgatta a jelentéseket és megválasztotta ügyvezetővé Glücklich Vilma, választmányi tagokká a következőket: Bálint Aranka dr., Békássyné Z. Gizella, Dirner Gusztáv dr., Dirnfeld Janka, Galló Paula, Gergely Janka, Gold Simon dr., gróf Haller Györgyné, Kármáné H. Márta, Kozmáné G. Klára, Kurucz né E. Hedvig, Lamberger Józsefné, Márkus Dezső dr., Melleme M. Eugénia, gróf Mikes Arminné, Pejachevich Katinka grófnő, Perczelné K. Flóra, Pikler Blanka, Pogány Paula, Popovics V. István, Reinitz Ernő, Schwimmer Rózsa, Spádi Adél, Steinberger Sarolta dr., Szana Sándor dr., Szegvári Sándorné, Szirmayné R. Irma, gróf Teleki Sándorné, Wagnerné L. Melanie, Willhelm Szidónia. — A számvizsgáló bizottság tagjai lettek ismét: Belláné Szenczy Gizella., Biumgrund Janka, Taubner Margit.

Ügyvezetőnk állandó propaganda-munkára, minél több új tag szerzésére buzdította tagtársainkat; egyesek és testületek szüntelen csatlakozása teszi majd oly erőssé a nő jogaiért az egész emberiség érdekében küzdők tömegét, hogy az évszázados előítéletek járma alól fel tudja szabadítani a társadalmat s az tisztán látja majd, milyen nagy szüksége van az asszonyok kultúr munkájának regeneratív erejére. Nálunk is elérkezik, majd az: az idő, amikor a székesfőváros tanácsa — akár most London és Dublin városoké — a törvényhozáshoz fordul avval a kéréssel: tárgyalja már egyszer a nők választójogát kérő indítványt. — Csak tagtársaink buzgó munkájától függ, hogy így legyen!

Új választójogi levelezőlapjaink (Pogány Willy tagtársunk, a Nemzeti Szalon nagy illusztratori díja nyertesének rajzával) irodánkban 10 fillérével kaphatók.

A FEMINISTÁK EGYESÜLETÉNEK 1910. ÉVI JELENTÉSE.

Az 1911. április 25-iki közgyűlés elé terjesztette DIRNFELD JANKA titkár.

A feminizmus eszméinek térfoglalása, amelyről már az előző években is örömmel adhattunk számot. fokozott mértékben állapítható meg a lefolyt egyesületi évben, különösen törekvéseink alapvető programmpontjának, a nő választójogának kérdésére nézve. Nem szabad, hogy elcsüggyessen bennünket, ha még ma sem jutott dűlőre a választójogi reformnak évek óta vajdó, mind az országra, mind a nőmozgalomra nézve égető problémája. Mennél hosszabb időre terjednek az ette vonatkozó tárgyalások, annál jobban előkészíthetjük a közvéleményt, annál több bizodalommal és reménységgel várhatjuk a kérdésnek demokratikus, a magyar asszonyok szempontjából is kielégítő megoldását.

A nők politikai felszabadításának eszméje a társadalom minden rétegében mind több lelkes barátra, értékes munkatársra tesz szert. Eszméink meghódították és mozgalmunkkal szorosabb kapcsolatba hozták a legelzárkózottabb, az arisztokrata körök asszonyait is. – A Magyarországi Nőegyesületek Szövetsége, Választójogi Szakosztályának megalakulása révén, fokozta a középosztály asszonyainak érdeklődését és munkásságát. – A balmazújvárosi földművelőegylet női szervezetének csatlakozása jelzi, hogy a földműves osztály asszonyainak ezreiben is él küzdelmünk jogosultságának és céljának tudata. – A dr. Dirner Gusztáv egyetemi tanár elnöklete alatt működő Férfiliga társadalmunk intelligenciájának színejavát, közéletünknek számos kitűnőségét tömörítette a nő politikai egyenjogúsításáért küzdők táborába. – A klerikalizmus intellektueljei: Prohászka Ottokár püspök és GiessweinSándor kanonok, országgyűlési képviselő, nemcsak hívei, hanem valóságos agitátorai a nő politikai egyenjogúsításának. – A Magyarországi Független Good Templarrend összes páholyai magukévá tették a „Haladás” páholyt az azt a határozati javaslatát, amely szerint „a Good Templar rend támogassa a nők választójogáért folyó küzdelmet. Az antialkoholisták seregét ma már a tények győzték meg arról, hogy küzdelmük csak olyan országokban jutott teljes győzelemre, amelyekben a nő felelős politikai tényező.

A legutóbb lezajlott képviselőválasztások alkalmából minden politikai párt számos képviselőjelöltje válaszolt kedvezően Politikai Bizottságunk hozzá intézett kérdésére; az ország minden részéből kaptunk örvendetes jelentéseket Számos képviselőjelölt a nő emberi értékének méltánylásával nyilatkozott a nő választójoga mellett. A függetlenségi és 48-as Gazdapárt az első aktív politikai párt, amely hivatalosan felvette programjába a nők választójogának követelését.

Csupán a politikai jogok demokratikus kiterjesztésének hívei, az általános radikális választójog harcosai, továbbá a liberalizmus cégété alatt meghúzódó maradiság

vezetőemberei – mintegy hallgatólagos megegyezéssel – nem akarják megérteni törekvéseinket, nem akarnak tudni. széles tömegek jogfosztottságáról, az emberiség nagyobb felének: a dolgozó nők millióinak jogos követeléséről. De nekik is számolniok kell majd a mögöttük álló igazán demokratikus és radikálisan gondolkodó tömegek igazságérzetével és jobb belátásával. A tények, a más országokban elért eredmények kell, hogy meggyőzzék őket arról, hogy a nő politikai felszabadítása nem csupán az asszonyoknak, de az egész társadalomnak érdeke. – A szociáldemokrata párt vezetőinek is le kell majd rázniok a nők ügye iránti közönyösséget; hiszen pártjuk programjában benne van a nő gazdasági szervezése és politikai felszabadítása, pártkongresszusuk már többször elhatározta, hogy a nők gazdasági szervezése és választójoga érdekében hathatósabb és merészebb agitációt fejtsen ki a párt; de ez eddig csak írott malaszt és a gyakorlati kivittől, úgy látszik, ma távolabb áll, mint valaha. – A szabadkőművesség, amelyben a nő választójogának már évek óta mind több a híve, most már hivatalosan is foglalkozott a kérdéssel és tagjainak tekintélyes száma mellette foglalt állást. Szomorú, hogy a szabadkőművességen belül is az úgynevezett „radikális frakció” ellenzi törekvéseinket.

Az aktuális helyzet általános megvilágítása után rátérhetünk az év eseményeinek részletes ismertetésére:

1910. áprilisában egyesületünk tisztikara következőkép alakult meg: ügyvezető Glücklich Vilma, helyettes ügyvezető Márkus Dezső dr., titkár Dirnfeld Janka, jegyző Galló Paula, ügyész Gold Simon dr., pénztáros Kurucz né E. Hedvig, ellenőr Békássyné Z. Gizella, könyvtáros Kármán né H. Márta.

Az új egyesületi év első munkája gyanánt buzgón segédkeztünk mind a fővárosban, mind a vidéken olyan képviselőjelöltek választásánál, akik programbeszédükben a nők választójoga mellett nyilatkoztak. Ügyünk hívei – minden pártban – tetemesen megszorodva kerültek a parlamentbe.

Május hó folyamán egyesületünk Politikai Bizottsága átírt az Általános, egyenlő, titkos Választójog Országos Szövetsége előkészítőbizottságához és megtudakolta: vajjon az alakulófélben levő liga az általános, azaz t a nőkre is kiterjedő választójog, vagy csupán a férfiak választójoga érdekében alakul-e?

A kérdésünkre étkezett válasz lényege: „a Szövetség nem a nők választójoga érdekében létesült.”

E válaszra egyesületünk Politikai Bizottsága elhatározta, hogy a Szövetségnek május 5-én tartandó kassai népgyűlésére kiküldi képviselőinket. Ezen a népgyűlésen a Szövetség elnöke önkényes eljárással nem engedte szóhoz jutni – a közönség által is hallani óhajtott – szónokunkat, bár az annak rendje és módja szerint jelentkezett szólásra a gyűlés kezdetén, A gyűlés hirtelen be-

rekesztése után folyt le az elnök és egyesületünk kiküldötté közt ama nevezetes párbeszéd, amelyből kiderült, hogy a népért alakult Szövetség elnöke – saját szavai szerint – „nem törődik a közönséggel és azt teszi, ami neki tetszik”.

Mind a sajtóban, mind a közönség körében nagy visszatetszést keltett a szólásszabadságnak és a közönség véleménykialakulásának ez az erőszakos elnyomása. Ez indíthatta Bánffy bárót arra, hogy egyesületünkhöz levelet intézzen, amelyben a leghatározottabban adja tudtunkra hogy

„a Választójog Országos Szövetségének nyilvános gyűlésein a nők választójoga érdekében felszólalni akaróknak az elnökség felszólalást engedélyezni nem fog”.

Csak természetes, hogy Bánffy báró eme rendelete nem bírt bennünket meghátrálásra és bár a gyűlésekre kiküldött fővárosi agitátorok mindenkor készségesen alávetették magukat Bánffy autokratikus és antidemokratikus rendelkezésének, a Választójogi Szövetség igazán demokratikusan gondolkodó vidéki tisztikarai nem mindig vették azt figyelembe. A rendelet kibocsátása ellenére a Feministák Egyesületének hivatalos kiküldöttjei felszólaltak a Szövetség gyűlésein: Soltvadkerten, Lúgoson, Nyergesújfalun, Ujpesten, Kecskeméten, Zomborban stb., mindenkor a közönség általános helyeslése mellett. Ezzel megmutattuk az általános választójog jelszavával visszaélő ligának, hogy a Bánffy. rendeletek nem nyomhatják el az igazság követelését. Ezenkívül mindazokon a helyeken, ahol a Szövetség gyűlést tartott, plakátok kiragasztásával és röpivek osztogatásával utaltunk követelésünkre. Ki kell emelnünk Szegedet, Pozsonyt és Szombathelyt, ahol különösen ügyes propagandával terjesztették tagtársaink a nő választójogának eszméjét a gyűlések közönsége között.

Agitációnk a nyári hónapokban sem szünetelt. nyaraló tagtársaink – az ország minden részében – szorgalmasan terjesztették propaganda-nyomatványainkat. Ezenkívül több igen sikerült előadást rendeztünk fürdőhelyeken, így Trencsénteplicen, Rajecen és Pöstyénben jászai Mari, dr. Pataj Sándor, Pogány Paula és Schwimmer Rózsa tartottak előadásokat, mindenütt számos új barátot szerevez mozgalomunknak.

Politikai tanfolyamunk Schwimmer Rózsa vezetésé alatt, tagtársaink élénk részvétele mellett folyt le. Anyaga a nő választójogának történetét, fejlődését, jelen állását és összes vitatott mellékkérdéseit ölelte fel.

Mivel a nők választójogának hívei közt is akadnak sűrűn olyanok, akik a családanyát, a háziasszonyt óhajtának kirekeszteni az alkotmány sáncái közül és mivel egyesületünk a választójogot elsősorban az anyai kötelességek magasabbrendű teljesítése érdekében követeli: egy vitaértekezlet keretében szállottunk szembe az előbbi téves felfogással. Az értekezlet előadója, Szegvári Sándorné, fejtegette azokat az okokat, amelyek a családanyára nézve teszik szükségessé a politikai jogokat és amelyek a családanyát teszik jogosulttá a választójogra. Kimutatta, hogy az otthon, a család igazi védelme a választójogban nyeri leghatásosabb segítő eszközét.

Politikai tárgyú volt még az a nyilvános gyűlésünk, amelyen a képviselőház elé terjesztett három törvényjavaslattal foglalkoztunk. Perczelné Kozma Flóra tagtársunk a leánykereskedés elleni törvényjavaslat elégtelenségére utalt: míg az állam nemcsak megtűri, hanem szabályozza és szentesíti a prostitúciót, addig sem gyakorlati, sem erkölcsi szempontból nincs értéke a kivitel megnehezítésének. Idézte Prohászka püspök mondását:

„Több ethikai érték volna a törvényekben, tökéletesebb és humánusabb törvényeket alkotnának, ha a nő szava is érvényesülne a törvényhozásban.”

Schwimmer Rózsa azt a törvényjavaslatot bírálta, amely a nők éjjeli munkáját tiltja el. Kifejtette az éjjeli munka teljes eltiltásának sürgős szükségét; a nő éjjeli munkájának eltiltása csak rosszabbítja mind a férfi, mind a nő helyzetét. Tiltakozott minden olyan védelemnek nevezett szabályozás ellen, amely eltér a férfi munkájára vonatkozó törvényektől és amely a női munka versenyképességét csökkenti. Utalt arra, hogy a nő éjjeli munkájának eltiltása sokkal károsabb és rosszabbul jövedelmező otthoni munkára szorítja vagy a prostitúcióba kergeti. Csak a mindkét nemre egyformán kiterjedő tilalom igazi munkásvédelem. A sajtónak egy része és a Nőegyesületek Országos Szövetségének munkásvédelmi szakosztálya is egyesületünk álláspontjára helyezkedett e kérdésre vonatkozólag.

Bíró Lajos a pornografiaellenes törvényjavaslat meddő és célszerűtlen voltát fejtegette az egybeült nagy hallgatóság élénk helyeslése között. A gyűlés közönsége határozati javaslatot fogadott el, amelyben kimondotta, hogy:

„a nő érdekeit csak akkor szolgálja majd a törvényhozás, ha a nő a választójog segítségével maga is részt vesz a rá vonatkozó törvények alkotásában s azért sürgősen követeli a kormánytól és parlamenttől a nő választójogának törvény beiktatását.”

A drágaság kérdésével foglalkozó gyűlésünkön Hollósné de Grobois Nandiné a központi háztartás gazdaságos voltáról értekezett. Jakabné dr. Rác Hanna a hús mellőzésével összeállított minta-étlap bemutatásával bizonyította, hogy a hús fogyasztása nem mindennapi szükséglet. Szántó Béla a fogyasztási szövetkezetek árleszállító és minőségjavító szerepét méltatta. Neumann Árminné a piaci árusítás decentralizációját, a vámtarifák és szállítási díjak csökkentését mondotta kívánatosnak. Schwimmer Rózsa arra utalt, hogy a drágaság hatása alól egy irányban az állam és hatóságok rendelkezéseitől függetlenül is megszabadulhatunk: ha le tudunk mondani arról, hogy kritika nélkül kövessük a divatot, amely teljesen megokolatlanul a legdrágább anyagok beszerzésére, majd azok elvetésére készíti az asszonyokat.

Gina Krog norvég választópolgár a megvalósult utópiák országából, Ibsen és Björnson hazájából látogatott el hozzánk. Tartalomban és formában egyaránt magas színvonalú előadása történeti fejlődésben mutatta be, mennyire összeforrott a norvég nép történetével a norvég nőmozgalom; 1885-ben alakították a norvég

nők – talán tizenketten – az első választójogi egyesületet. Kevesen voltak, de lelkesek voltak és fáradhatatlanul dolgoztak. S munkájuknak meg is van az eredménye. Norvégiában ma már a közigazgatási hivatalok nyitva állanak a nők előtt; vannak női esküdtek is. Minden nőnek van aktív és passzív községi választójoga, és a nők kétharmadának parlamenti aktív és passzív választójoga. – Természetes, hogy a norvég közélet megérzi ezt a változást. Számos olyan társadalmi kérdésben, amellyel azelőtt komolyan nem törődött a parlament, most nagy haladás észlelhető. Így pl. az alkoholelleses küzdelem, a gyermekvédelem, a faji higiéne terén máris nagyszabású törvényalkotások keletkeztek a női szavazatok segítségével.

A nyári szünet beállta előtt, mint minden évben, ez idén is tartottunk pályaválasztási értekezletet, melynek ezúttal az adott különös érdekességét, hogy minden pályáról – kivéve a kertészeti pályát, amelyet Magyar Kázmér orsz. kertészeti felügyelő ismertetett – az illető pályán működő női szakember referált. Ügyvezetőnk ezúttal is utalt a pályaválasztás kérdésének nagy fontosságára; a pályaválasztással a legtöbbet árthat vagy használhat az ember önmagának. A boldogulás előfeltétele a jó kiképzés; ámde a szülők sokszor idegenkednek a hosszabb kiképzést igénylő pályáktól. Nem látják be, hogy a készülődés bármily hosszú is, gyermekük életének csak egy kis részét tölti be, míg maga a pálya: egész életükre szól. A pályaválasztás kérdésénél döntő az legyen: mihez érez hajlandóságot a gyermek és mire alkalmas szellemi és testi tulajdonságainál fogva. – Felajánlottuk egyesületünk Gyakorlati Tanácsadójának szolgálatait pályaválasztási kérdésekben és nagyobb vidéki városok vasúti állomásain kifüggesztett plakátok útján is felhívtuk reá a kenyérkereseti pályára lépő nők figyelmét.

Őszi munkánk legkiemelkedőbb pontja kiváló vendégünk, Wilhelm Rein jénai egyetemi tanár pedagógiai előadása volt. A közös nevelés gazdasági, kulturális és etnikai jelentősége címen ismertette a koedukációnak gyakorlati hasznát és üdvös hatását. Kifejtette, hogy a koedukáció hazájában, Amerikában, az iskolák 70%-a fiukat és leányokat együtt nevel és ezeket az iskolákat – amelyeket a gyakorlati szükség teremtett meg – fényesen igazolják az elért eredmények. Mindenütt a legkedvezőbbben befolyásolják a tanítást a fiúk és leányok egymást kiegészítő képességei. Európában az északi államok: Svédország, Finnország, Norvégia és Dánia voltak úttörői a közös iskolák létesítésének; Hollandiában, Svájcban és csaknem egész Németországban is átvitték már a gyakorlatba a koedukáció rendszerét; sőt Olaszországban is, ami a legfényesebben cáfolja meg az ellenzőknek azt az érvét, hogy az együttes oktatás a déli népek tüzezebb vérmérsékleté ifjúságára nézve erkölcsi veszedelmeket rejt.

Pedagógiai bizottságunk háromtagú küldöttsége kereste föl gróf Zichy János közoktatásiügyi minisztert, aki e magánkihallgatáson képtelenségnek

minősítette ugyan az egyetemi nőhallgatók felvételének megnehezítését, de eddig semmit sem tett a helyzet megváltoztatására. Ép ily kevésbé annak a szerény kérésünknek teljesítése érdekében, hogy vidéken a leányokat rendszeres tanulóluk vegyék fel mindazokba a középiskolákba, amelyeknek megfelelő leányiskola ott nincs.

Nevelésügyi vitaértekezletünkön az igazság meggyőző erejével sikerült megcáfolnunk a koedukáció ellen felhozott érveiket. – Nevelésügyi értekezletet tartottunk továbbá a művészet iránti érzék fejlesztéséről. Előadó Hacker Boriska volt; kifejtette, hogy a gyermekkori benyomások helyes felhasználásával, a játékszerek, olvasmányok, foglalkozások gondos Összeállításával hogyan képesíthetjük a gyermeket arra, hogy művészi örömet, esztétikai gyönyörűséget keressen és találjon. – A tekintély szerepétől a nevelésben Kármán H. Márta tartott előadást. Hangsúlyozta, hogy a tekintély helyébe a szülő és gyermek közötti bizalomnak kell lépnie. – A testi fenyíték káros következményeiről Glücklich Vilma értekezett más alkalommal; a leghatározottabban foglalt állást minden testi fenyíték ellen. Kifejtette, hogy az elkövetett hibákból természetesen fejlődő káros következményekből kell a gyermeknek okulást merítenie. – Legutóbbi nevelésügyi értekezletünkön Dirnfeld Janka vázolta A nyilvános szereplés káros hatását a gyermek testi és szellemi fejlődésére. Meggyőző érvekkel bizonyította, mennyire ellenkezik a gyermek érdekeivel tehetségeinek korán kihasználása. – Valamennyi értekezlet szülők és pedagógusok élénk érdeklődése mellett folyt le.

Gyermekvédelmi bizottságunk ebben az esztendőben is buzgón folytatta működését Szirmai Oszkárné tagtársunk vezetése alatt. Májusi értekezletén részt vett Ruffy Pál, az állami gyermekmenhelyek országos felügyelője is, aki Szana Sándor tagtársunkkal, a budapesti állami gyermekmenhely igazgató-főorvosával egyetemben elismeréssel adózott egyesületünknek azért, hogy sikerült megteremtenie azt a társadalmi együttműködést az állami szervezettel, amely egyedül teheti lehetővé a nagyszabású állami gyermekvédelem teljes kialakulását. Mindeddig másutt sehol sem sikerült ezt az együttműködést – bár kezdettől fogva szívesen volt – megteremteni és fenntartani. Ez Szana Sándor igazgató-főorvos szavai szerint azt bizonyítja, hogy: „csak a jogaikért Öntudatosan harcoló nők lelkében él egyszersmint a szociális kötelességek öntudata is”. A gyermekvédelmi bizottság tagjai elvállalták, hogy nemcsak Budapest területén, hanem a környékén is, úgymint: Cinkota, Erzsébetfalva, Kispeszt, Nagykáta, Rákospalota, Rákoskeresztúr, Rákosszentmihály, Ráckeve és Újpest helyiségekben ellenőrző látogatásokat tesznek a kihelyezett gyermekek nevelőszüleinél. Ezenkívül Esztergomban és Érsekújvárott buzgón működő helyi bizottságok alakultak, Zwilling Károlyné, illetőleg Kurzweil Gáspárné tagtársunk vezetése alatt. A legkeményebb téli hónapok alatt a vidéki látogatások szüneteltek és a bizottság ülésein főképp elméleti kérdések tisztázásával foglalkozott; minél szélesebb körbe iparkodott bevinni állami gyermekvédelmünk lényegének ismeretét és azt a

belátást, hogy az ember szolgálatában kifejtett szociális munka eredményes és tanulságos lévén, örömet és elégedettséget keltő, hasznos társadalmi tevékenység.

Gyermekvédelmi törvényünk nagy szociális jelentősége kötelességünk tette, hogy szakértekezleten foglalkozunk néhány újabb belügyminiszteri rendelettel, melyek látszólag megszorítják az állam gondoskodását az elhagyott gyermekekről. Bosnyák Zoltán dr. megnyugtató nyilatkozatában kifejtette, hogy a rendeletek csupán a tényleg fölösleges tartásdíjak megtakarítására, illetőleg a tíz esztendei gyakorlat folyamán tapasztalt visszaélések megszüntetésére irányulnak.

A házasságon kívül született gyermek jogvédelméről Engel Zsigmond dr. tartott egyesületünkben tanulságos és tartalmas előadást, melynek keretében kifejtette, hogy a házasságon kívül született gyermek jogi helyzetét fokozatosan egyenlősíteni kell a házasságban született gyermekével. Szükségesnek tartja továbbá az apasági keresetek sikerebb foganatosítása érdekében hivatásos gyámok kinevezését, akiknek munkáját nők közreműködése tehetné eredményesebbé.

A lefolyt egyesületi évnek fontos eseménye volt a novemberi rendkívüli közgyűlés, amelyen alapszabályaink módosításával lehetővé tettük egyfelől az Ifjúsági csoport megalakulását, másfelől egyesületeknek, mint tagoknak, csatlakozását. A módosításnak mindkét irányban hasznát látta egyesületünk már az azóta elmúlt félévben is, de még nagyobb eredményeket remélhetünk tőle a jövőben. Ifjúsági csoportunk eddigi működése házi vitaestekre és nyilvános propaganda-előadásra, továbbá irodalmi előadásokra és kirándulásokra terjedt ki. Az őszi formális alakuló ülés lesz hivatva az állandó tisztikar megválasztására és rendszeres munkaterv megállapítására. Az egyesületek csatlakozási jogát eddig a Balmazújvárosi földmívelő egyesület női szervezete, az Orsz. Bábaegyesület, a Nőtisztviselők Orsz. Egyesülete és a Pápai lányegyesület vette igénybe. Minden tagtársunk, aki egyéni tagok mellett egy-egy ilyen egyesületet is megszerez egyesületünk tagjává, a magyar nők egy-egy tömegét állítja harcosaink sorába s ezzel nagy mértékben elősegíti küzdelmünk haladását.

Mozgalmunk egyik alapvető kérdését vitattuk meg azon az értekezleten, amelyen Deményné Peisner Ella tagtársunk tartott előadást „Házasság és feminizmus” címen. Tudományos érvekkel és gyakorlati tapasztalatokkal bizonyította, hogy az önállóan dolgozó és kereső asszony a házasság korai megkötését s ezzel a család egészségének védelmét teszi lehetővé; a gyermekek nevelését céltudatosabban, szakszerűbben és több megfontolással vezeti; a háztartás modernebb berendezésével az egész család egészségét, kényelmét és jókedvét könnyebben tarthatja fenn. Az őszinte monogámia felé közeledés csakis a gazdaságilag független nővel korán kötött házasság útján lehetséges. – Az előadó nézeteivel oly élénk vitát támasztott, hogy folytatólagos vitaestét kellett tartanunk.

A szépség keresése terén kaptunk művészi útbaigazítást Undi Mariska márciusi előadásán, amely a művészi öltözködés alapfeltételeit tárgyalta. Az

öltözködési formáknak történeti és okozati fejlődését vonultatta el a hallgatóság szeme előtt, rámutatva mindenütt a szép hatását keltő vagy a harmóniát zavaró elemekre, valamint a célszerűség esztétikai hatására. Előadását vetített képek kísérték, amelyek élesen állították szembe egymással az esztétikailag szép és a divatnak szolgai követésében kimerülő ruha-alkotásokat. Különösen a fűző vonalrontó hatását tüntette föl szembeszökően.

Hivatalos lapunk, „A nő és a társadalom” a feminizmus tudományos és gyakorlati kérdéseinek hazánkban egyedüli orgánuma, még mindig csak egyszer jelenik meg havonként. Azt a reményünket, hogy előfizetők szorgosabb gyűjtésével előmozdítjuk a többszöri megjelenés lehetőségét, megíúsította a lap nyomdai előállításának rendkívüli megrágulása. A lap érdekében a Nőtisztviselők Orsz. Egyesületével szövetkezve nagyszerű propaganda-előadást rendeztünk dec. 17-én az Uránia-színházban; ez alkalommal Csillag Teréz színiakadémiai növendékei mesterük rendezésében előadták Cicely Hamilton kitűnő bohózatát: Hogyan kaptak a nők választójogot? – Az est sikeréhez Medgyaszai Vilma szavalata, Kafka Margit verseinek és dr. Dienes Valéria értekezésének felolvasása nagyban hozzájárult. Az est közönsége lelkesen, tapsal fogadta mind a kitűnő előadókat, mind az eszméinket propagáló programpontokat.

Gyakorlati Tanácsadónk csendes mindennapi munkája folyton növekedő arányokat ölt; kellő anyagi eszközök segítségével nagy, országos intézménnyé volna fejleszhető, amely néhány év lefolyása alatt felnyírná csökkentené azoknak a nőknek számát, akik ma rokonaik, ismerőseik vagy a társadalom és a hatóságok segítségére szorulnak.

A vidéki propaganda szolgálatában állottak Balmazújvároson, Besztercebányán, Nyiregyháza, Nagyszombaton, Pöstyénben, Rajecen, Szegeden, Szombat helyen, Temesvárott, Trencsénteplicen, Vágújhelyen, Zólyomban tartott előadásaink.

Felvidéki fiókegyesületünk elnöke, Enge I n é K. Berta, lelkes agitációval igyekezett munkáságunk köré vonni a felvidék intelligens közönségét. Vágújhelyen a buzgó alelnök, Bortstieber Natália, mozgalmunk tudományos alapvető munkáinak közöstanulmányozásával és megvitatásával szellemi fegyvereket adott tagtársainknak a feminista álláspont védelmére. Mindenütt ott voltunk, minden munkában résztvettünk, ahol céljaink felé közeledést remélhettünk, ahol a társadalom komoly érdekeiről volt szó. Igyekeztünk tagtársainkat egy irányban koncentrált munkára lelkesíteni, őket a küzdelemben kintásra buzdítani, a meggyőződés bátorságát bennük minél magasabb fokra fejleszteni. A szét nem forgácsolt energiában, a sohasem lankadó kintásban, a meggyőződés bátorságában látjuk küzdelmünk mielőbbi győzelmének biztosítékait.

Kérje minden kávéházban
A NŐ és a TÁRSADALOM
FOLYÓIRATOT.